

Имя пользователя:
Аліна Ігорівна Ковальова

ID проверки:
1011620573

Дата проверки:
20.06.2022 15:58:46 EEST

Тип проверки:
Doc vs Library

Дата отчета:
20.06.2022 16:00:38 EEST

ID пользователя:
1933

Название файла: Стебал_диплом_бакалаврат_2022_антиплагиат.pdf (1)

Количество страниц: 59 Количество слов: 11836 Количество символов: 90393 Размер файла: 1.64 MB ID файла: 1011488587

7.38% Совпадения

Наибольшее совпадение: 4% с источником из Библиотеки (ID файла: 1000934738)

Поиск совпадений с Интернетом не производился

7.38% Источники из Библиотеки

50

Страница 61

13.2% Цитат

Цитаты

31

Страница 62

Не найдено ни одной ссылки

79.3% Исключений

Некоторые источники исключены автоматически (фильтры исключения: количество найденных слов меньш...

Нет исключенных Интернет-источников

79.3% Исключенного текста из Библиотеки

1

Страница 62

Модификации

Обнаружены модификации текста. Подробная информация доступна в онлайн-отчете.

Замененные символы

13

**РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ
СТАНОМ БАНКУ**

1.1. Фінансовий стан банку: економічна сутність, цілі та задачі
аналізу

Банківська система кожної держави незалежно від її економічної моделі та організації суспільних відносин відіграє найважливішу роль у забезпеченні руху грошових потоків. Вона бере участь у виконанні основних функцій фінансової системи кількома способами. По-перше, забезпечує стабільність грошової одиниці; по-друге, забезпечує переміщення фінансових ресурсів у часі, через кордон держав та між окремими галузями; то-третє, розробляє та забезпечує способи управління ризиками і забезпечує механізм об'єднання фінансових ресурсів та їх розподілу між окремими суб'єктами господарювання; по-четверте, забезпечує безперербійне функціонування платіжних систем, зокрема шляхом удосконалення способів клірингу та здійснення розрахунків, що сприяють торгівлі та забезпечує насичення ринку ціновою інформацією. У наукових дослідженнях поняття фінансового стану визначається його фінансовою стійкістю (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Визначення фінансової стійкості

Автор	Визначення категорії
Клюско Л. А.	Автор визначає два види стійкості: статичну та динамічну. Під статичною фінансовою стійкістю розуміють дотримання параметрів діяльності банку (ліквідність, капітал, платоспроможність, рівень проблемних активів, прибутковість, тощо) в допустимих межах. Динамічна фінансова стійкість – це збалансоване і врівноважене збільшення позитивних та зниження негативних параметрів діяльності банку в межах допустимого ризику згідно до визначеної системи узгоджених поточних і стратегічних цілей його функціонування у процесі розвитку
Васькович І. М.	Фінансова стійкість банку – це кількісна й якісна характеристика здатності системи трансформувати банківські ресурси (трудова, фінансові, інформаційні) та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив внутрішніх і зовнішніх факторів

3

Продовження табл. 1.1

Автор	Визначення категорії
Кочетков В. М.	Під фінансовою СТІЙКІСТЮ розуміють спроможність банку як системи трансформування ресурсів банку (фінансових ресурсів, персоналу, обладнання, активів та інформаційних технологій) із мінімальним ризиком і максимальною ефективністю виконувати свої функції у ринковому середовищі не дивлячись на вплив екзогенних та ендогенних факторів
Масленченков Ю.С.	На думку автора фінансова стійкість залежить від відповідності діяльності банку плановим та нормативним узагальнюючим показникам, які синтезують характеристики економічних складових стійкості: рівень доходів і прибутку, обсяг і структура власних коштів, достатність капіталу, ефективність власного капіталу, мультиплікативна норма прибутку на власний капітал, ліквідність, створення доданої вартості банком

Таким чином, стійкість являє собою макроекономічну характеристику усієї банківської системи та певного банку як складового елемента даної системи. Дослідження іноземних та вітчизняних економістів, дозволяють виділити чотири основні підходи до визначення поняття фінансової стійкості банків, а саме: макроекономічний, мікроекономічний, комплексний й рейтинговий (рис. 1.1).

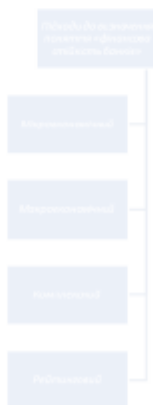

Рис. 1.1. Основні підходи до визначення поняття «фінансова стійкість банку»

Перший підхід має назву мікроекономічний. В основі дослідження "поняття «фінансова стійкість» лежить спроможність певних банків утримувати ліквідність, платоспроможність і адекватність капіталу на рівні, який є безпечним для їхньої діяльності, а критерієм оцінки фінансової стійкості виступають критичні значення зазначених показників" [13, с. 18].

Згідно макроекономічному підходу – фінансову стійкість банків визначають як результат зміни показників, що характеризують його стан під впливом факторів макроекономічного середовища" [15, с. 14].

Таким чином «фінансова СТІЙКІСТЬ банківської системи це її здатність як системного утворення у динамічних умовах ринкового середовища протистояти дії внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів фізичних і юридичних осіб, своєчасно виконувати власні зобов'язання для реалізації цільових орієнтирів грошово-кредитної політики та забезпечення фінансової безпеки держави" [15, с. 15].

Комплексний підхід являє собою результат синтезу мікро- і макроекономічних чинників. Характерним для цього підходу "є визначення фінансової стійкості як динамічної інтегральної характеристики, яка характеризує спроможність банку як системи трансформування ресурсів і ризиків, повноцінно виконувати свої функції, витримуючи вплив чинників внутрішнього і зовнішнього середовища" [13, с. 23].

В цілому, чинники, що впливають на рівень фінансової стійкості банків можна класифікувати на загальнодержавні, зовнішні та внутрішньо системні (рис.1.2).

"На сучасному етапі розвитку ринкової економіки і фінансової системи, забезпечення фінансової стійкості банків потребує комплексного системного підходу, який буде охоплювати аналіз діяльності як певних банків, так і вплив на них з боку макроекономічного середовища" [22]. Стійкість, як якісний стан та форма розвитку банківської системи, класифікується за ознаками, що подані у табл. 1.2.

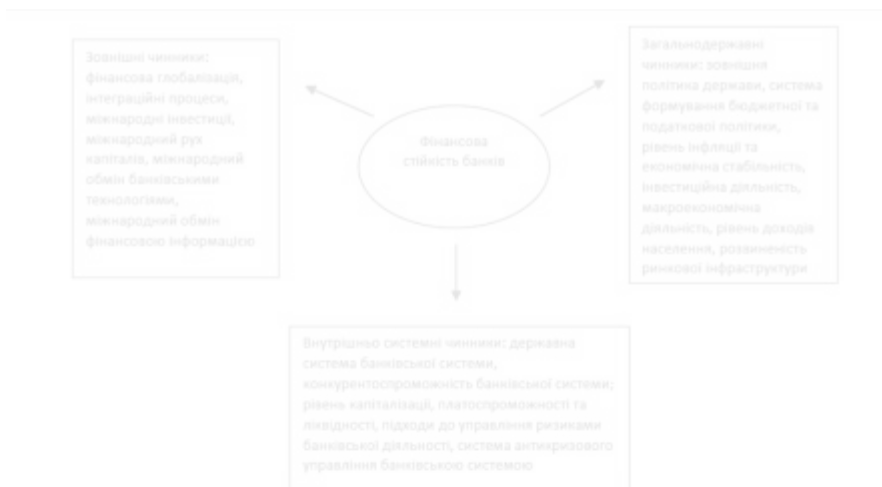

Рис. 1.2. Класифікація чинників, що впливають на фінансову стійкість банків

Таблиця 1.2

Класифікація стійкості банківської системи та її елементи

Класифікаційна ознака	Елементи	Характеристика елемента
За характером	Економічний	Визначається взаємовідносинами, які складаються з акціонерами, іншими банківськими установами
	Політичний	Має прояв у дотриманні нормативних і законодавчих актів, віддаленості від політичних організацій, спроможності протистояти політичному тиску, який несумісний з метою банків і його задачами як суб'єкта господарювання
	Моральний	Передбачає формування грошово-кредитної установи, яка дотримується тих принципів і уявлень, які прийняті суспільством
За структурою	Фінансовий	Характеризує підсумки діяльності банків, його капітал, ресурси, доходи та витрати, прибуток і збиток, а також фонди

Продовження табл. 1.2

Класифікаційна ознака	Елементи	Характеристика елемента
	Організаційний	Характеризує стан структури апарату управління у банках, адекватний його меті і задачам
	Кадровий	Професійна підготовка спеціалістів, що мають навички використання сучасних банківських технологій
	Операційний	Характеризує надання банківських послуг і проведення операцій, що є адекватними потребам ринку
	Діловий	Відображає ступінь виконання поставленої мети та задач
З позиції рівномірності розвитку банків	Банки, які швидко розвиваються	Стійкість при постійно зростаючих масштабах діяльності банку, збільшення його активів, рентабельності
	Банки, які рівномірно розвиваються	Стійкість при незмінних, стабільних параметрах
	Банки, які нерівномірно розвиваються	Стійкість при обсягах банківських операцій, що зменшуються

Отже, фінансова стійкість як головна система оцінки банківського стану відіграє важливу роль у фінансово-господарській діяльності банків.

1.2. Фактори, що впливають на фінансовий стан банку та особливості управління його фінансовою стійкістю

З метою кращого розуміння процесів, що відбуваються всередині банку, а також процесів взаємодії банку з навколишнім середовищем "є доцільним використання системного підходу як одного з найбільш поширених і сучасних методів дослідження різних об'єктів. Системний

підхід являє собою методологію дослідження об'єктів як системи. Згідно сутності системного підходу сучасна банківська установа розглядається як система. По-перше, банк є сукупністю складових його підсистем (внутрішня взаємодія), по-друге, банк являє собою відкриту систему, що має зв'язки з зовнішнім оточенням (зовнішня взаємодія)" [37].

Розглядаючи сучасну банківську устанovu як відкриту соціально-економічну систему, слід зазначити, що "на фінансову стійкість впливають дві групи чинників: внутрішні і зовнішні. Зовнішні фактори включають фактори макросередовища (політичні, міжнародні, правові, економічні, соціально-демографічні, природно-кліматичні, екологічні, науково-технічні, культурні фактори), а також фактори інфраструктури регіону, в якому функціонує кожний банк" [40].

До міжнародних чинників, що впливають на фінансову стійкість банків, слід віднести наступні:

- ✓ дії транснаціональних банків;
- ✓ рівень світових цін на різні ресурси і товари;
- ✓ виникнення світових фінансових криз;
- ✓ введення фінансових санкцій щодо банків;
- ✓ зміна ситуації на міжнародних фінансових ринках.

Серед негативних факторів впливу на фінансову стійкість банків **МОЖНА** віднести такі:

- ✓ політичні мітинги;
- ✓ повалення чинного політичного режиму;
- ✓ напруженість передвиборчої обстановки [13, 26].
- ✓ розколи в партіях.

Вище згадані фактори дестабілюють політичну ситуацію і створюють управлінські труднощі, що ведуть до неадекватного прогнозування та планування витрат та доходів банку. Найбільший вплив на фінансову стійкість вітчизняних банків мають макроекономічні чинники, що характеризують стан економіки держави. До них слід віднести:

розмір ВВП;

- рівень інфляції;
- потенціал реального сектора економіки;
- стійкість національної валюти;
- дефіцит / профіцит державного бюджету.
- інвестиції в основний капітал промислових підприємств [36].

Серед усіх факторів, соціально-демографічні фактори відіграють важливу роль та проявляються в зміні клієнтського складу банківських установ.

Внутрішні чинники впливають на банк та взаємодію складових його елементів (підрозділів або певних співробітників) з метою досягнення поставлених цілей. За своїм змістом внутрішні фактори стійкості банку поділяють на три групи: фінансово-економічні, організаційно-управлінські та технологічні.

До складу організаційно-управлінських факторів банку належать: "організаційна структура, утримання внутрішньої політики банку, система цілей і стратегія, якість управління, якість внутрішньобанківських методичних документів, система внутрішнього контролю, маркетингова політика, система мотивації та навчання кадрів" [34].

"Фінансово-економічні чинники банку містять у собі такі показники: валюта балансу, витрати, доходи, рентабельність, прибуток та ліквідність" [34]. У свою чергу, на перераховані показники впливають розмір кредитного портфеля банку, прибутковість активів, обсяг залучених вкладів, збалансованість пасивів і активів за сумами та строками.

"Технологічні фактори можна охарактеризувати як сукупність наявних у розпорядженні банку технічних засобів і технологій, які дозволяють здійснювати банківські операції та інші необхідні процедури з метою нормального функціонування банку" [17].

"Необхідність і основна ціль механізму управління фінансовою стійкістю банків зумовлена проблемою практичного забезпечення фінансової

9

стійкості банків як на мікро-, так і на макроекономічному рівні для їх належного функціонування та стабільного розвитку, з одного боку, а також, з метою створення базових передумов до виконання банками своїх функцій, реалізації ролі в економіці з іншої, що позначається на надійності банківської системи в цілому, на економічному розвитку країни та швидкості ринкових перетворень у процесі суспільного відтворення" [22, с. 30].

Призначення механізму забезпечення фінансової стійкості банківської установи можна розкрити через його функції. Можна виділити такі функції механізму забезпечення фінансової стійкості банку: діагностичну, превентивну, регулюючу, захисну й контрольну функції механізму зміст яких розкрито на рис 1.3.

Рис. 1.3. Основні функції механізму забезпечення фінансової стійкості банку [13]

Як можна побачити з рис. 1.3, "функції механізму забезпечення фінансової стійкості впливають на сутність визначення самого терміну механізм, під яким розуміють сукупність взаємопов'язаних діагностичних, контрольних і інструментальних заходів фінансового характеру, які мають

оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень і нівелювати вплив ризиків зовнішнього й внутрішнього середовища" [44, с.155]. Таким чином, "функціонування механізму забезпечення фінансової стійкості банківської установи можливе лише при СИСТЕМНІЙ взаємодії його елементів, отже застосування системного підходу дозволить більш повно розкрити його сутність та структуру. В структурі механізму забезпечення фінансової стійкості банку слід виділити такі компоненти" [25]: методи, інструменти та важелі (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Складові механізму забезпечення фінансової стійкості банку

Згідно з даними рис. 1.4, до складових механізмів забезпечення фінансової стійкості банку належать: методи, інструменти та важелі, використання яких дозволить забезпечити фінансову стійкість банківської установи в цілому, банківських регіональних систем, певного банку. Аналіз компонентів, що розкривають сутність механізму забезпечення фінансової стійкості банківської установ, дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між різними аспектами функціонування банку.

До головної УМОВИ ефективного функціонування механізму управління фінансовою стійкістю банків належить дотримання наступного комплексу принципів:

- "принцип комплексності процесу управління фінансовою стійкістю, що охоплює перелічені етапи" [16];
  - принцип єдності засобів і дій досягнення мети суб'єктами управління даного механізму;
  - принцип взаємообумовленості і взаємозв'язку елементів механізму управління фінансовою стійкістю банківських установ, сутність ЯКОГО полягає у тому, що функціонування певного елемента зумовлює особливості дії іншого, а взаємний вплив та цілеспрямованість усієї сукупності елементів дозволяє забезпечити результативність процесу управління фінансовою стійкістю;
  - принцип єдності стратегії і тактики в процесі управління фінансовою стійкістю з метою забезпечення його безперервності;
  - "принцип гнучкості процесу та механізму управління фінансовою стійкістю банку, що дозволяє адаптуватися до можливих змін на фінансовому ринку" [17].

Процес управління визначає використання певних методів, основними з яких є:

1. "Планування – передбачає необхідність постановки мети, визначення стратегії і тактики досягнення основної мети (забезпечення фінансової стійкості банку)" [15].
2. Аналіз основних елементів, що визначають стійкий фінансовий стан банківської установи. Саме з використанням аналізу можна швидко визначити стан зміни фінансових показників, що визначають рівень фінансової стійкості та на їх основі прийняти обґрунтоване управлінське рішення, спрямоване на їхнє забезпечення.

3. Оцінка та регулювання фінансової стійкості банківських установ здійснюється за допомогою комплексу методик та прийомів. Слід виділити такі напрямки оцінки фінансової стійкості банків та регулювання нею:

1) пряме (зовнішнє) регулювання й обов'язкова оцінка;

2) "саморегулювання (внутрішнє регулювання) та самостійна (ініціативна) оцінка" [18]. "Зовнішнє регулювання являє собою регулювання діяльності банків з використанням інструментів прямого та опосередкованого впливу для забезпечення стійкого фінансового стану банку" [23].

4. "Контроль – це перевірка відповідності фактичних даних запланованим показникам, оптимальні значення яких дозволять підвищувати рівень фінансової стійкості банківської установи. З метою контролю за рівнем фінансової стійкості банків та ефективного управління останньою необхідно дотримуватися виконання всіх стадій контролю (попередній, поточний, наступний), із боку як органів нагляду, так, і банку" [15].

Таким чином, управління фінансовою стійкістю банку має велике значення для забезпечення злагодженої роботи банку та його фінансової діяльності.

1.3. Методи проведення оцінки фінансового стану комерційного банку

Аналіз та оцінювання фінансової стійкості банку – це комплекс заходів, що являє собою безперервне спостереження за основними показниками його діяльності. Слід виділити такі "види аналізу фінансової стійкості банківської установи:

- попередній аналіз – здійснюється на початку звітного періоду і спрямований на визначення перспектив функціонування банку, розробки прогнозів кон'юнктури ринку банківських продуктів та послуг, лімітів, нормативів тощо;

13

- поточний аналіз – проводиться безпосередньо під час діяльності банку з метою подальшого прийняття оперативних управлінських рішень;
- підсумковий аналіз – має за мету підведення підсумків щодо діяльності банку за певний період для оцінки результатів діяльності, виявлення втрат, пошук резервів щодо покращення фінансового стану банку" [22, с.30].

Порівняльний аналіз засновується на таких способах порівняння:

- фактичних та планових показників, які прямо чи опосередковано характеризують діяльність банку з метою оцінки ступня виконання плану;
- фактичних та нормативними показників для здійснення поточного аналізу дотримання банком вимог контролюючих органів;
- фактичних показників з динамікою аналогічних показників за попередній період для визначення тенденцій розвитку банку;
- фактичних показників із середніми показниками за групою чи банківською системою в цілому.

Порівняльний аналіз фінансової стійкості банківської установи слід згрупувати за такими видами:

- горизонтальний, що використовується для визначення відхилення фактичних значень показників від базових;
- вертикальний, згідно якому досліджується структура об'єкта дослідження. "Даний вид аналізу має тісний зв'язок з факторним аналізом, оскільки визначається ступінь впливу структурних елементів на загальний рівень показника через порівняння його до і після дії окремих тенденцій та факторів" [39];
- трендовий – розраховується значення відносних показників динаміки, у тому числі темпи росту та темпи приросту об'єкту дослідження за декілька періодів;
- факторний аналіз – використовується для комплексного аналізу діяльності банківської установи, пошуку та класифікації факторів, які впливають на неї, дослідження ступеня їхньою впливу.

При здійсненні оцінки фінансової стійкості банків особливе значення набуває стрес-тестування, яке являє собою аналіз фінансової стійкості банківської системи в умовах негативного впливу низки факторів: зростання валютних курсів, зниження ліквідності та інших. Стрес-тестування дозволяє побачити стійкість банківської системи щодо впливу негативних змін. Показники, що характеризують ділову активність банків, дозволяють визначити стан та ефективність використання банками економічного потенціалу – наявних та прихованих можливостей, обсяг взятих на себе ризиків господарювання.

Коефіцієнтний аналіз дозволяє оперативно визначати відхилення в банківській діяльності та забезпечує повноту та комплексність аналізу.

Усю сукупність головних показників оцінки фінансової стійкості банківської установи можна умовно поділити на 4 групи, а саме: показники ділової активності банку, показники капітальної стійкості банку, показники ліквідності, показники ефективності діяльності банку.

Перша група індикаторів дозволяє охарактеризувати достатність капіталу банку з метою покриття своїх ризиків, аналіз структури капіталу, що дозволяє визначити якісний склад банківського капіталу (рис 1.5).

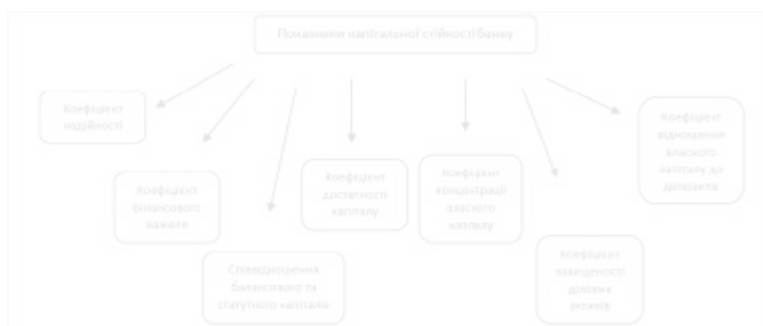

Рис. 1.5. Показники капітальної стійкості банку

За результатами аналізу комплексу методичної літератури щодо аналізу банківської ділової активності, було визначено систему коефіцієнтів, які, опосередковано чи прямо, характеризують рівень використання банківських активів та пасивів (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Коефіцієнти, що характеризують ділову активність банків

Рівень аналізу	Коефіцієнт
1. Активи	Коефіцієнт рівня дохідних активів; коефіцієнт проблемних кредитів; коефіцієнт кредитної активності; коефіцієнт загальної інвестиційної активності
2. Пасиви	Коефіцієнт активного залучення коштів (позичених і залучених); коефіцієнт активності залучення міжбанківських коштів; коефіцієнт активності залучення строкових коштів; коефіцієнт активного використання у дохідних активах залучених коштів; коефіцієнт активного використання в кредитних портфелях залучених коштів.

"Основою фінансової стійкості банків та їхньої платоспроможності є показники ліквідності. У банківській практиці існує велика кількість методик обчислення показників ліквідності. Вибір коефіцієнтів для здійснення аналізу ліквідності банків залежить від видів банківських операцій, особливостей середовища, в якому вони функціонують та специфіки їх здійснення" [15]. Більшість науковців та аналітиків схиляються до думки, що показники ліквідності є найбільш важливими для діяльності банків.

Можна виділити два підходи щодо вимірювання ліквідності:

- ліквідність балансу – визначається на підставі фінансових коефіцієнтів, які розраховуються за балансами та відображають ліквідний стан банків;

- ліквідність банку – розраховується на основі визначення потенційної потреби банку в ліквідних коштах для виконання власних зобов'язань.

Можна виділити такі показники для аналізу ліквідності банків :

- коефіцієнт загальної ліквідності;
- коефіцієнт миттєвої ліквідності;
- показник відношення високоліквідних до робочих активів;
- показник ресурсної ліквідності зобов'язань;
- коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань;

• показник ліквідного співвідношення залучених депозитів та виданих кредитів – розраховується для визначення незбалансованої ліквідності" [7].

Показники ефективності управління можна об'єднати у два блоки: ПОКАЗНИКИ рентабельності за доходом та коефіцієнти рентабельності за прибутком.

Отже, результати проведеного аналізу прибутковості та дохідності ДОЗВОЛЯТЬ встановити чинники, що негативно впливають на рівень фінансової стійкості банків.

РОЗДІЛ 2. ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКІВ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК» ТА АТ «ОЦАДБАНК»)

2.1. Загальна оцінка діяльності банків

"Публічне акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» спочатку був зареєстрований як комерційний банк у формі товариства з обмеженою відповідальністю та потім реорганізований у закриті акціонерне товариство у 2000 році. У 2009 році «Приватбанк» змінив свою організаційно-правову форму на публічне акціонерне товариство, у якому відповідальність акціонерів обмежена кількістю акцій, що їм належать, відповідно до законодавства України" [38].

"Станом на 31 грудня 2020 року, Уряд України є кінцевою контролюючою стороною Банку. Міністерство фінансів України стало єдиним акціонером Банку після націоналізації Банку у грудні 2016 року. Націоналізація Банку 18 грудня 2016 року Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) призначив тимчасового адміністратора для управління діяльністю ПАТ КБ «Приватбанк» відповідно до рішення Національного банку щодо віднесення Банку до категорії неплатоспроможних. У той же день Уряд України прийняв рішення стати єдиним акціонером Банку через Міністерство фінансів" [27].

"Головна діяльність «Приватбанку» включає комерційні банківські операції та обслуговування фізичних осіб в Україні. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційне свідоцтво № 113 від 2 вересня 1999 р.), що діє відповідно до Закону № 2740-III «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» від 20 вересня 2001 року (зі змінами)" [33].

Тих, хто хоча б раз у житті користувався послугами «ПриватБанку», вже понад 20 мільйонів – половина всіх користувачів банківських послуг в

18

Україні від приватних осіб до компаній і підприємців. Постійно користуються послугами «ПриватБанку» майже 18 мільйонів українців, а клієнтів діджитал-банку Приват24 нині 13,5 мільйона.

АТ «ПриватБанк» доводить, що державна компанія може й має бути прибутковою та ефективною. Чистий прибуток «ПриватБанку» у 2020 році склав 24,3 млрд. грн. Це 61,2% прибутку всіх українських банків за рік. Загалом після націоналізації банк сплатив до бюджету 55,4 млрд. грн. дивідендів.

Команда «ПриватБанку» робить усе, щоб обслуговування в банку було зручним та безпечним для клієнтів. Банк пропонує понад 176 цифрових сервісів і дистанційне обслуговування. Клієнтам «ПриватБанку» зручно користуватися платіжними картками, однак у період пандемії COVID-19 ми забезпечили повний безконтакт завдяки віртуальним карткам, які можна оформити миттєво через додаток Приват24 в смартфоні.

Статутний капітал банку становить 206 059 743 960,00 гривень (двісті шість мільярдів п'ятдесят дев'ять мільйонів сімсот сорок три тисячі дев'ятсот шістдесят гривень 00 копійок) та поділений на 735 927 657 (сімсот тридцять п'ять мільйонів дев'ятсот двадцять сім тисяч шістсот п'ятдесят сім) простих іменних акцій номінальною вартістю 280 (двісті вісімдесят) гривень кожна.

Розподіл функцій між органами управління Банку забезпечує ефективну систему управління та внутрішнього контролю.

До органів управління «Приватбанку» належать:

- Акціонер або Вищий орган Банку сприяє реалізації та забезпечує захист прав та законних інтересів акціонера;

- Наглядова рада Банку Наглядова рада забезпечує стратегічне керівництво діяльністю Банку, контроль за діяльністю Правління Банку та захист прав акціонера. Ефективне управління передбачає систему звітності Наглядової ради перед Вищим органом;

- Правління Банку Правління здійснює керівництво поточною діяльністю Банку і підзвітне Наглядовій раді та Вищому органу.

Держава реалізує свої права власника «Приватбанку», а органи управління Банку діють відповідно до найкращих світових практик корпоративного управління, зокрема, Принципів Організації економічного розвитку та співробітництва щодо корпоративного управління для підприємств з державною часткою (OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises), Принципів корпоративного управління для банків Базельського комітету з банківського нагляду (Corporate governance principles for banks by Basel Committee on Banking Supervision), Рекомендацій Європейської банківської організації щодо внутрішнього управління (Guidelines on Internal Governance by European Banking Authority), що застосовуються в обов'язі, що не суперечить імперативним нормам чинного законодавства України.

Принципи корпоративного управління викладені у Кодексі корпоративного управління, що розміщений на сайті. Повноваження Правління банку, Наглядової ради банку та інших колегіальних органів представлені в Статуті банку.

Банк сприяє реалізації та забезпечує захист прав та законних інтересів Акціонера, передбачених Статутом та чинним законодавством України. Вищий орган здійснює управління корпоративними правами держави. До виключної компетенції Вищого органу належить вирішення питань, передбачених чинним законодавством та Статутом Банку.

Вищий орган не бере участі в поточному управлінні Банком. Вищий орган визначає основні (стратегічні) напрямки діяльності Банку та затверджує звіти про їх виконання.

"Банк забезпечує універсальне обслуговування для широкого кола клієнтів, являючись лідером українського ринку в роздрібному сегменті, активно просуваючи послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основу ресурсної бази банку складають кошти фізичних осіб в національній валюті, із значною часткою поточних рахунків. Стратегічною метою «Приватбанку» є нарощування

20

якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів МСБ. Банк має потужну транзакційну платформу Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює високий рівень комісійних доходів. Поряд з online сервісами «Приватбанк» має розгалужену мережу відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дозволяють надавати послуги на всій території країни (за винятком тимчасово окупованих територій)" [38].

АТ КБ «Приватбанк» є універсальним Банком з фокусом на роздрібний сегмент, активно просуваючи послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основні результати діяльності банку подано у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники діяльності АТ «Приватбанк» на 01.01.2022 року

<i>Загальні активи</i>	<i>Залучені кошти клієнтів</i>	<i>Видані кредити</i>
582.85 млрд. грн. (1 місце)	321.71 млрд. грн. (1 місце)	70.19 млрд. грн. (2 місце)
<i>Гривневі кошти фізичних осіб</i>	<i>Валютні кошти фізичних осіб, в еквіваленті</i>	<i>Кошти юридичних осіб</i>
192.58 млрд. грн. (1 місце)	2.60 млрд. дол. США (1 місце)	95.09 млрд. грн. (1 місце)

Виходячи з даних табл. 2.1. майже за усіма показниками, окрім суми наданих кредитів АТ «Приватбанк» посідає перше місце. Пріоритетними напрямками в діяльності «Приватбанку» було і залишається підвищення якості процесів обслуговування клієнтів, з обов'язковим дотриманням вимог законодавства, розвиток кредитування з підтриманням високої якості кредитного портфелю, вдосконалення та розробка банківських продуктів/послуг, оптимізація інфраструктури. Станом на 31 грудня 2020 року Банк має 26 філій і 1690 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі.

Станом на 01.01.2022 «Приватбанк» мав вже 1 497 відділень. За цим показником він поступається лише Ощадбанку. Протягом 2018 року

відбулось скорочення кількості відділень на 222 установи, а за 5 років – на 746 відділень (рис.2.1).

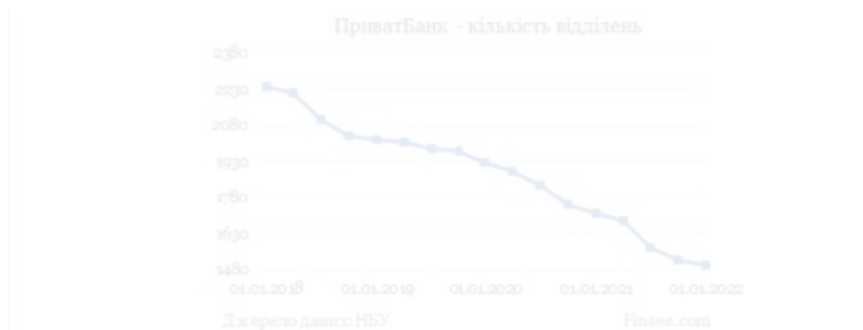

Рис. 2.1. Зміна кількості відділень АТ «Приватбанк» за 2017-2021 рр.

Важко переоцінити значимість ПриватБанку як роботодавця на українському ринку праці. Сьогодні в банку працює понад 22 тис. чоловік. «Приватбанк» є соціально відповідальним банком, що приймає на роботу осіб з інвалідністю (4% від загальної кількості співробітників). Наші співробітники отримують зарплату в середньому на 10% більшу, ніж їхні колеги в інших банках. До того ж «Приватбанк» надає співробітникам повний соціальний пакет, щорічну оплачувану відпустку на 24 календарних дні, систему пільгового кредитування житла та авто, консультації з юридичних питань, забезпечення безпеки співробітників та членів їхніх родин (програма «Захист»), знижки на корпоративний зв'язок.

У жодному іншому банку України не діє стільки програм із захисту оточуючого середовища. Увесь документообіг у банку електронний, тому ми практично не використовуємо папір. У нас працює екологічна технологія інкасації. Щороку ПриватБанк проводить суботники, стати учасником якого можуть усі бажаючі.

«Приватбанк» не тільки сам постійно навчається чомусь новому, але й з радістю ділиться своїми знаннями з клієнтами. У нас діють освітні програми, в яких кожен може знайти щось цікаве для себе. ЮніорБанк навчає школярів фінансовій грамотності та програмуванню. Топ-менеджери

22

Приватбанку проводять бізнес-семінари для підприємців і діляться своїм досвідом. На плазмових екранах у відділеннях транлюються навчальні ролики з фінансовими споживчими порадами, наприклад, як розрахуватися банківською карткою в Інтернеті.

«Приватбанк» є соціально відповідальним банком. В банку працює власний благодійний фонд «Допомагати просто», який регулярно допомагає дитячим будинкам і школам-інтернатам, онкохворим дітям, а також постраждалим від стихійних лих чи терактів. Усі бажаючі можуть зробити благодійний внесок на будь-яку суму через касу «Приватбанку», банкомат або Інтернет-банк Приват24.

Найзначнішою подією 2020 року стала пандемія COVID-19, яка привела до різкої рецесії світового масштабу. В цілому, банківський сектор України виявився стійким до коронакризи. Банки безперебійно надавали послуги, підтримували клієнтів кредитуванням. Криза мала помірний негативний вплив на операційну діяльність банківського сектору. З часу розгортання кризи більшість банків досить швидко переорієнтувалася на роботу онлайн. Незважаючи на тимчасове скорочення кількості працюючих відділень, доступність банківських сервісів не знизилася.

В червні 2020 року міжнародне рейтингове агентство Moody's Investors Service підвищило рейтинг довгострокового емітента та пріоритетних незабезпечених зобов'язань уряду України з «Саа1» до рівня «В3» зі стабільним прогнозом. Рішення підвищити рейтинги ухвалили, оскільки Україна уклала нову програму з Міжнародним валютним фондом і скоротила короткострокові виклики фінансування. Міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings в 2020 році підтвердило довгостроковий рейтинг дефолту емітента (РДЕ) України на рівні «В» і погіршило прогноз за ним із «ПОЗИТИВНОГО» до «стабільного». Перегляд прогнозу відображає значний вплив пандемії COVID-19 та підвищені макроекономічні та фіскальні ризики, пов'язані з ним. Агентство зазначає, що рейтинги України відображають її макроекономічну політику, що заслуговує довіри, яка дозволила знизити

23

інфляцію і звузити бюджетний дефіцит до викликаного коронавірусом шоку, а також історію міжнародної підтримки. Серед слабких сторін, у Fitch виділили низьку зовнішню ліквідність при високих потребах у фінансуванні, пов'язаних із виплатами великих боргів, уразливий, хоча і вдосконалюваний банківський сектор, і слабкі показники корпоративного управління.

Визнання результатів та ефективності діяльності «Приватбанку» підтверджується у різних номінаціях. Так, в 2020 році банк увійшов до десятки кращих банків Центральної та Східної Європи за версією одного з найавторитетніших економічних видань британського Euromoney, отримавши номінацію «CEE's best bank transformation».

При цьому, «Приватбанк» став першим українським банком, який увійшов в рейтинг кращих банків регіону за всю історію «Euromoney's Awards for Excellence» і одним з небагатьох локальних банків, який був включений в регіональний рейтинг разом з провідними європейськими та американськими банківськими групами.

Міжнародне рейтингове агентство Moody's 10 грудня 2020 підвищило рейтинг Банку за довгостроковими депозитами в іноземній валюті до B3 з Caa1. Рейтинг Банку був підвищений в межах рейтингової дії щодо 18 банків регіону СНД, яке мало місце через зміни "стелі" (порогу), що застосовується до юрисдикцій зазначених банків, внаслідок публікації 7 грудня 2020 оновленої Методології Moody's з країнових стель (Moody's Country Ceilings Methodology).

Стеля відображає найвищий рівень рейтингу, який в цілому може бути присвоєно фінансово найсильнішим зобов'язаннями емітентів, розташованих в цій країні. Рейтинг «Приватбанку» за довгостроковими депозитами в іноземній валюті тепер відповідає рейтингу України (поточний B3 стабільний). Міжнародне рейтингове агентство Fitch Ratings 21 жовтня 2020 підтвердило рейтинг Банку на рівні «стабільний». Банк приділяє значну увагу сфері досліджень і розроблень, стимулюючи розвиток інновацій в організації.

Зусилля Банку в цій сфері спрямовані на розробку нових продуктів та підвищення доступності сервісів для клієнтів.

Як результат, Банк визнаний найкращим українським цифровим банком 2020 року в рейтингу World's Best Digital Banks, який проводить американський журнал Global Finance. До рейтингу потрапили найбільш інноваційні банки країн Європи, Америки, Африки та Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Рейтинг був складений за такими критеріями, як ефективність стратегії залучення та обслуговування цифрових клієнтів, зростання користувачів цифрових сервісів, а також дизайн і функціональність мобільних додатків та веб сайтів банків. Банк не зупиняється в розвитку своїх інновацій.

В 2020 році Банк запустив перші в Україні біометричні платіжні **POS-термінали** з технологією FacePay24, разом з SM POS та UKey розпочав впровадження програмних РРО для бізнесу (комплексне рішення в одному пристрої, яке поєднує сучасний мобільний POS-термінал з платіжними функціями, касовий апарат та систему обліку товарів), впровадив можливість платежів в чат-ботах популярного месенджера Viber, використовуючи інтернет-еквайрінг LiqPay, першим в Україні відкрив випуск платіжних карток міжнародної системи UnionPay International, а в жовтні запустив перший в Україні онлайн сервіс підписки та керування постачальниками комунальних послуг.

Банк також продовжує розвивати мережу банкоматів та терміналів, оновлюючи самі пристрої, їх програмне забезпечення та додаючи нові можливості послуг.

"АТ «Ощадбанк» на сьогоднішній день є одним з найбільших фінансових інститутів української держави, що має широко розгалужену мережу установ. Це єдиний в Україні банк, що має закріплену законом державну гарантію повного збереження грошових коштів та інших цінностей громадян, довірених банку. Засновником АТ «Ощадбанк» являється Публічне акціонерне товариство (ПАТ) «Державний ощадний банк України»,

25

яке є державним банком. Засновником АТ «Ощадбанк» є держава в особі Кабміну України. Банк утворений відповідно до розпорядження президента України №106, постанови Кабінету міністрів України №876 шляхом перетворення Державного спеціалізованого комерційного ощадного банку України" [37].

"Організаційно-правова форма відповідно до внесених змін до п. 4 Статуту АТ «Ощадбанк» – публічне акціонерне товариство (ПАТ). АТ «Ощадбанк» є державним банком, в якому 100% статутного капіталу належать державі. Структура банку, відповідно до затвердженого статуту, будується за принципом централізації з вертикальним підпорядкуванням. Схема організаційної структури управління АТ «Ощадбанк» наведено на рис.2.2.

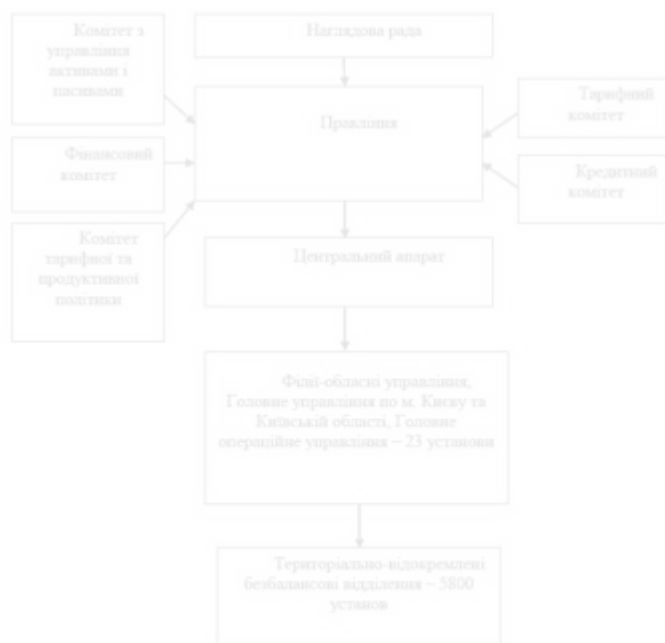

Рис. 2.2. Організаційна структура АТ «Ощадбанк»

"АТ «Ощадбанк» у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України: «Про банки та банківську діяльність»[44], «Про

Національний банк України» [43], іншими законами України, нормативно-правовими актами НБУ та Статутом АТ «Ощадбанк» [37].

"На підставі банківської ліцензії № 148, виданої Національним банком, АТ «Ощадбанк» має право здійснювати банківські операції, визначені законом України «Про банки та банківську діяльність» [36].

Станом на початок 2022 року мережа відділень Ощадбанку становить 1580 установ. Серед них 672 сучасних відділення нового формату, 25 інклюзивних відділень, що облаштовані для комфортного обслуговування людей з інвалідністю, 1 преміум-центр та 68 преміум-зон. У безпосередній близькості до лінії розмежування на сході України працюють 5 мобільних підрозділів, у тому числі два на базі броньованих автомобілів КраЗ.

До послуг клієнтів Ощадбанку також 518 зон самообслуговування, 3168 інформаційно-платіжних терміналів та 3301 банкомат. Інтернет- та мобільним банкінгом «Ощад 24/7» користуються 5,9 млн. клієнтів; цей сервіс є другим за популярністю серед українських мобільних банківських застосунків.

Ощадбанк є універсальним банком, якій надає послуги всім групам клієнтів: фізичним особам, ММСБ та великому бізнесу.

Ощад залишається лідером банківської системи за обсягом кредитного портфеля клієнтів та залучених коштів від юридичних та фізичних осіб. Чистий портфель наданих кредитів у 2021 році збільшився на 11,5 млрд. грн., або на 18,2%, і становить 74,8 млрд. грн.

Протягом 2021 року АТ «Ощадбанк» демонстрував темпи зростання ресурсної бази роздрібного бізнесу, що були вищими за середні по банківській системі.

Портфель роздрібних кредитів «Ощадбанку» зріс на 4,7 млрд. грн. та становить 13,6 млрд. грн. Основні драйвери зростання портфеля – автокредити (1 місце), кредити по платіжних картках, іпотечні та кеш-кредити.

Загалом у 2021 році фізичні особи розмістили на рахунках «Ощадбанку» майже 122 млрд. грн. З цієї суми більше 68 млрд. грн. – строкові депозити. Це свідчить про незмінну довіру вкладників. При цьому до 37% зросла питома вага депозитів, відкритих через Інтернет та мобільний застосунок «Ощад 24/7».

АТ «Ощадбанк» активно підтримує мікро-, малий та середній бізнес в Україні. Протягом 2021 року банк досяг суттєвого зростання кредитного портфеля ММСБ. Приріст становить більш ніж 3,6 млрд. грн. У 2020 році АТ «Ощадбанк» профінансував більше 4,5 тис. бізнес-клієнтів. Загальна сума за новими укладеними кредитними угодами становить 7,3 млрд. грн., з яких 3,6 млрд. грн. спрямовано на фінансову підтримку сільськогосподарських підприємств. Основні результати діяльності АТ «Ощадбанк» на 01.01.2022 року подано у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Показники діяльності АТ «Ощадбанк» на 01.01. 2022 року

<i>Загальні активи</i>	<i>Залучені кошти клієнтів</i>	<i>Видані кредити</i>
249.94 млрд. грн. (2 місце)	188.93 млрд. грн. (2 місце)	74.75 млрд. грн. (1 місце)
<i>Гривневі кошти фізичних осіб</i>	<i>Валютні кошти фізичних осіб, в еквіваленті</i>	<i>Кошти юридичних осіб</i>
81.80 млрд. грн. (2 місце)	1.47 млрд. дол. США (2 місце)	66.85 млрд. грн. (4 місце)

Динамічне зростання кредитного портфеля (краще ніж у банків-конкурентів) продемонстрували всі сегменти: мікро-, малий, середній бізнес. При цьому в партнерському аспекті зростання більше ніж удвічі: у портфелі з 0,6 млрд. грн. до 1,3 млрд. грн., за кількістю реалізованих кредитних угод – з 425 до 917.

Кредитний портфель корпоративного бізнесу (без урахування проблемної заборгованості) за 2021 рік зріс на 4,2 млрд. грн. і станом на кінець року становить 42 млрд. грн. Протягом 2021 року АТ «Ощадбанк» за новими проектами уклав кредитні угоди на суму більш ніж на 11,5 млрд. грн.

28

Серед них приватні компанії, що працюють у різних галузях економіки, та муніципалітети.

У 2021 року АТ «Ощадбанк» вшосте посів I місце в рейтингу «50 провідних банків України 2021» в рамках Financial Club Awards.

У 2021 році АТ «Ощадбанк» досяг значного прогресу у врегулюванні непрацюючого портфеля. Протягом 2021 року цей показник, розрахований за методикою НБУ, зменшився на 18,3 млрд. грн. (до 33%). Такого результату вдалось досягти завдяки використанню якнайширшого інструментарію врегулювання проблемної заборгованості.

Робота зі скорочення проблемної заборгованості продовжується. Згідно зі стратегією банку до кінця 2024 року цей показник має зменшитись до 10%.

"У 2020 році в Ощадбанку запроваджено класичну трирівневу систему корпоративного управління, сформовано наглядову раду. Завдяки розподілу повноважень та функцій колегіальних органів – наглядової ради, її комітетів, правління банку – в Ощаді вибудовано систему стримувань та противаг згідно з кращими світовими практиками: управління ризиками, комплаєнс-контроль, фінансовий моніторинг та ін. У 2020 році наглядова рада провела відкритий конкурс на посаду голови правління Ощадбанку, в якому переміг відомий банкір із 25-річним досвідом у міжнародному банкінгу Сергій Наумов. Він очолює «Ощадбанк» з 3 листопада 2020 року" [37].

У жовтні 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив стратегію Ощадбанку на 2021-2024 роки. Вона має на меті підготовку банку до повної чи мажоритарної приватизації до 2025 року.

Стратегія передбачає, що Ощадбанк і надалі залишатиметься універсальним банком із міцними позиціями в роздрібному, ММСБ та корпоративному сегментах. Ощад має наростити обсяг бізнесу та частки ринку за напрямками роздрібногo бізнесу та ММСБ. У корпоративному бізнесі акцент має зміститись з державного сектора на приватний.

Для підвищення ефективності банк продовжить оптимізацію мережі та подальшу діджиталізацію сервісів.

Задля підвищення інвестиційної привабливості Ощадбанку планується суттєво збільшити доходність капіталу, значно зменшити співвідношення доходів і витрат, приєднатись до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб після прийняття відповідного закону та розвивати стратегічне партнерство з міжнародним інвестором.

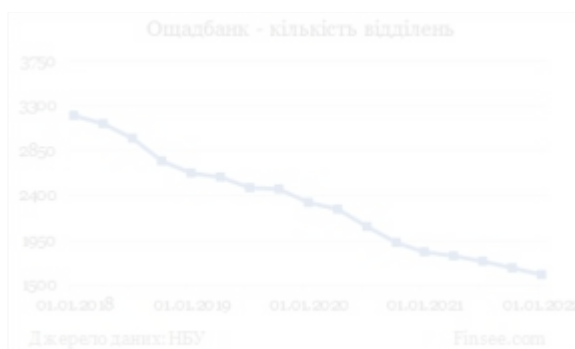

Рис. 2.3. Динаміка кількості відділень АТ «Ощадбанк» за 2017-2021 рр.

Станом на 01.01.2022 «Ощадбанк» мав 1 602 відділення. За цим показником він є безумовним лідером в Україні, випереджаючи найближчого конкурента на 105 установ. Протягом 2018 року кількість відділень зменшилась на 575, а за 5 років – на 1 603 установи (див. рис. 2.3).

АТ «Ощадбанк» займає 6 місце у рейтингу надійності. За останні 30 років державні банки зарекомендували себе як достатньо надійні. АТ «Ощадбанк» має додаткову перевагу – гарантію повернення всієї суми депозиту державою, а не 200 тис. грн. як у всіх інших банків.

2.2. Порівняльний аналіз фінансового стану АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Одним з важливих та невід’ємних етапів є проведення фінансового моніторингу та оцінка фінансової стійкості банку, який здійснюється як зі сторони НБУ, так і із боку самих банків. Рівень фінансової стійкості кожного

30

окремого банку впливає в подальшому "на рівень стабільності банківської системи країни у цілому. Практичне оцінювання фінансової стійкості банків зручно і рекомендовано виконувати на основі їхньої фінансової звітності, яка публікується як на офіційних сайтах банків, так і на сайті НБУ" [37].

Для оцінки фінансової стійкості було обрано банки АТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк». У процесі оцінювання фінансової стійкості банків було проаналізовано структуру їхнього балансу (активів, власного капіталу, зобов'язань), доходів та витрат.

"В процесі реалізації першого етапу аналізу фінансової стійкості банків є проведення аналізу активів. Активи банку – це ресурси банку, що класифікуються за напрямками розміщення та використання для отримання прибутку" [29].

Аналіз банківських активів дозволяє виявляти їхню структуру та динаміку, ідентифікувати фактори, що зумовлюють такі зміни та поточний стан. Інформація щодо обсягів активів банків подано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягів активів банків станом на 01.01.2021 р. (млн. грн.)

Банк	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»	Порівняльні зміни +/-	Порівняльні зміни %
Грошові кошти та їх еквіваленти	27360	11 677	-15682	0,4
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	85584	41699	-43884	0,49
Кошти в інших банках	5404	14726	9322	2,73
Кредити та заборгованість клієнтів	52480	61966	9486	1,18
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	68967	56640	-12327	0,82
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	14842	11494	-3 347	0,77

Продовження табл. 2.3

Банк	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»	Порівняльні зміни +/-	Порівняльні зміни %
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0,147	0,025	-0,122	0,17
Інвестиційна нерухомість	3 425	0, 797	-2 628	0,23
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	0,184	0,277	0,093	1,51
Відстрочений податковий актив	0,018	0,025	0,07	1,42
Основні засоби та нематеріальні активи	3641	8293	4651	2,28
Інші фінансові активи	9968	0,945	-9022	0,09
Інші активи	4443	3033	-1410	0,68
Чисті активи, усього	274733	211601	-63131	0,77
Усього резервів	-243919	-80856	163062	0,33
Загальні активи, усього	518651	292457	-226194	0,56

Згідно даних НБУ до найбільшого за обсягом активів належить АТ КБ «Приватбанк». Саме цей банк активно здійснює інвестиційну діяльність, грошові кошти та їхні еквіваленти на о рахунках є набагато більшими ніж в АТ «Ощадбанк».

При цьому АТ «Ощадбанк» значно відстає від АТ КБ «Приватбанк» за розміром загальних активів. До того ж що стосується коштів в інших банках то АТ «Ощадбанк» має найбільший розмір у порівнянні з АТ КБ «Приватбанк». Здійснюючи аналіз структури зобов'язань банків можна надати кількісну та якісну оцінку їхніх поточних та строкових зобов'язань. Інформація щодо обсягів зобов'язань аналізованих банків наведена в табл. 2.4.

Як і за розміром активів, за зобов'язаннями АТ КБ «Приватбанк» попереду, кошти клієнтів на рахунках якого є значно вищими, в порівнянні з АТ «Ощадбанк». Втім співпрацю з банками розвиває АТ «Ощадбанк». Коштами від НБУ користується в більшому ступені АТ КБ «Приватбанк» ніж АТ «Ощадбанк».

Таблиця 2.4

Зміна обсягів зобов'язань банків станом на 01.01.2021 р. (млн. грн.)

Банк	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»	Порівняльні зміни +/-	Порівняльні зміни %
Кошти отримані від НБУ	9808	0	-9808	0
Кошти банків	0,075	0,054	-0,020	0,72
Кошти клієнтів	224651	150745	-73905	0,67
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	42140	35989	-6151	0,85
у тому числі кошти на вимогу	30441	22011	-8429	0,72
у тому числі кошти фізичних осіб	177929	95247	-82681	0,53
у тому числі кошти на вимогу	63933	21899	-42034	0,34
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	0,002	0,002	0
Боргові цінні папери, емітовані банком	0,002	0	-0,002	0
Інші залучені кошти	0,034	35012	0,840	1,02
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	3	3	0
Відстрочені податкові зобов'язання	0,108	0,559	0,450	5
Резерви за зобов'язаннями	2638	0,385	-2253	0,14
Інші фінансові зобов'язання	5585	1413	-4172	0,25
Інші зобов'язання	1422	0,501	-0,921	0,35
Субординований борг	0,236	2933	2697	12,3
Усього зобов'язань	0,245	198236	-46633	0,8

Не менш важливим етапом є аналіз структури власного капіталу банків у розрізі його складових. Так статутний капітал банку має складати основну частку у структурі власного капіталу банку. Інформація щодо обсягів власного капіталу банків подана у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Зміни обсягів власного капіталу банків станом на 01.01.2021 р.

(млн. грн.)

Банк	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»	Порівняльні зміни +/-	Порівняльні зміни %
Акціонерний капітал	206060	49725	-156335	0,24
Резерв переоцінки будівель	687	1822	1135	2,65
Результат від операцій з акціонером	12174	-	-12174	0
Загальні резерви та інші фонди	2811	216	-2 595	0,07
Непокритий збиток	-190388	-33220	-157168	0,17
Всього власного капіталу	31464	18543	-12921	0,58

За результатами аналізу видно, що банки щодо розміру капіталу відповідають вимогам НБУ. Статутний капітал обох банків відповідає вимогам і значно перевищує мінімальне значення. Банки сформували резервні фонди, які використовуються для покриття збитків у разі їхнього настання. Непокритий збиток є в наявності у структурі власного капіталу обох банків, що аналізується. Власний капітал банків є додатнім, що є свідченням необхідного рівня ефективності діяльності та якісного управління капіталом цих банків.

Аналіз доходів та витрат дає змогу порівняти їх за обсягами та динамікою, оцінити ефективність банківської діяльності та виявити резерви її підвищення. Банки, що аналізуються у звітному періоді були прибутковими, тобто їхню діяльність можна вважати ефективною. АТ КБ «Приватбанк» підтримує позиції за всіма показниками і доводить свій статус найпотужнішого і найбільшого банку в Україні.

Аналіз абсолютних показників не дає змоги зробити висновки щодо фінансової стійкості банків, тому необхідним є розрахунок відносних показників. Необхідно здійснити розрахунок відповідних відносних показників – стандартів активів, капіталу, ліквідності, ефективності,

34

менеджменту, а також темпи приросту головних показників діяльності банків. За рахунок оцінки стандартів капіталу є можливість розрахувати достатність капіталу банку. Результати визначення стандартів капіталу банків та їхнє бальне оцінювання наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Оцінка стандартів капіталу банків станом на 01.01.2021 р.

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
К1 – питома вага капіталу в пасивах, %	5,76	4,57
Оцінка	2	2
К2 – співвідношення між вкладами фізичних осіб і балансовим капіталом, %	1,12	3,37
Оцінка	1	3
К3 – відношення балансового капіталу до дохідних активів, %	21,88	10,27
Оцінка	1	2
К4 – відношення проблемних кредитів до балансового капіталу, %	87,76	43,44
Оцінка	3	3

Критичною є оцінка у 3 бали, яку виявлено у АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» при оцінюванні відношення проблемних кредитів до балансового капіталу, а також при оцінюванні співвідношення між депозитами фізичних осіб і балансовим капіталом для АТ «Ощадбанк». Отже ці два банки за стандартами капіталу мають певні недоліки в роботі і можуть відповідно можуть мати проблеми з забезпеченням фінансової стійкості. Аналіз стандартів активів, які відображають ступінь якості і ризиковості активів є наступною складовою аналізу. Результати розрахунку стандартів активів банків та їхнє бальне оцінювання подано в табл. 2.7.

За стандартами активів було виявлено критичні оцінки у 3 бали в обох банків. Зокрема проблемним аспектом їхньої діяльності слід вважати рівень проблемної заборгованості у кредитному портфелі. Також обом банкам слід приділити більше уваги управлінню активами та збільшенню частки дохідних активів у їхній структурі, а також формуванню резервів. Більш

детальну вагу управлінню кредитним ризиком доцільно проводити АТ КБ «Приватбанк».

Таблиця 2.7

Оцінка стандартів активів банків станом на 01.01.2021 р

Банки	АТ КБ «Приватбанк »	АТ «Ощадбанк»
A1 – відношення дохідних до сукупних активів, %	26,31	44,49
Оцінка	3	3
A2 – показник кредитного ризику, %	93,06	54,79
Оцінка	3	2
A3 – рівень проблемної заборгованості в кредитному портфелі, %	60,14	43,61
Оцінка	3	3
A4 – коефіцієнт відношення суми резервів активів до сукупних активів, %	47,03	27,65
Оцінка	3	3
A5 – коефіцієнт відношення дебіторської заборгованості до недохідних активів, %	0,05	0,17
Оцінка	1	1
A6 – коефіцієнт відношення залишкової вартості основних засобів та нематеріальних активів до чистих активів, %	1,33	3,92
Оцінка	1	1
A7 – коефіцієнт захисту від ризиків, %	234,76	64,10
Оцінка	1	1

Саме наявні проблемні аспекти управління активами банків, що аналізуються можуть стати причиною втрати фінансової стійкості. Стандарти менеджменту відображають якість управління банком та дають змогу оцінити політику управління банком. Результати розрахунку стандартів менеджменту банків та їхнє бальне оцінювання подано у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка стандартів менеджменту банків станом на 01.01.2021 р.

Банки	АТ КБ «Приватбанк »	АТ «Ощадбанк»
M1 – коефіцієнт використання зобов'язань, %	21,43	31,26
Оцінка	3	3

Продовження табл. 2.8

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
М2 – питома вага вкладів у зобов'язаннях, %	91,74	76,04
Оцінка	3	3
М3 – відношення вкладів громадян до дохідних активів, %	164,66	115,85
Оцінка	3	3
М4 – коефіцієнт залежності від міжбанківського ринку, %	0,31	5,07
Оцінка	1	1
М5 – коефіцієнт дієздатності банку, %	67,17	97,90
Оцінка	3	3
М6 – відношення адміністративних витрат до сукупних витрат, %	53,05	83,55
Оцінка	3	3
М7 – мультиплікативний ефект капіталу, %	53,05	83,55
Оцінка	3	3

Банки, що аналізуються мають проблеми з менеджментом, що зумовлює неефективне управління банком в цілому. Тому керівництву АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», а також їхнім клієнтам особливу увагу необхідно приділити змінам у керівництві банків та результатам заходів, що впроваджуються, адже це привести до може порушення фінансової стійкості банків. Стандарти ефективності дозволяють оцінити прибутковість банку з точки зору її достатності для майбутнього розвитку банку. Результати розрахунку стандартів ефективності банків та їхнє бальне оцінювання подано в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Оцінка ефективності банків станом на 01.01.2021 р.

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
Е1 – прибутковість активів, %	3,29	0,05
Оцінка	1	3
Е2 – прибутковість капіталу, %	4,38	0,23
Оцінка	3	3
Е3 – чиста процентна маржа, %	5,43	1,87
Оцінка	3	3

37

Продовження табл. 2.9

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
E4 – середня процентна ставка за вкладками фіз. осіб, %	8,16	1,01
Оцінка	3	1
E5 – вартість зобов'язань, %	5,25	6,54
Оцінка	2	2

Як і при попередніх розрахунках, банки, що аналізуються є проблемними за стандартами ефективності. Стандарти ліквідності ДОЗВОЛЯЮТЬ оцінити своєчасне виконання банками грошових виплат за зобов'язаннями та готовність задовольнити потреби в кредитних коштах без втрат. Результати розрахунків стандартів ліквідності банків та їхнє бальне оцінювання подано в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Стандарти ліквідності банків станом на 01.01.2021р.

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
L1 – коефіцієнт миттєвої ліквідності, %	27,16	26,59
Оцінка	2	2
L2 – відношення ліквідних активів до вкладів громадян, %	14,40	12,26
Оцінка	3	3
L3 – співвідношення високоліквідних активів до сукупних зобов'язань, %	10,47	5,89
Оцінка	3	3

За результатами оцінки проблеми з ліквідністю було виявлено у АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк». Отже для забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості в банках необхідно більше уваги приділити питанням управління ліквідністю. До однієї з важливих складових оцінювання фінансової стійкості банку належить оцінка темпів приросту ключових показників, що здійснюється для визначення, в якому напрямі розвивається банк – зростання чи спад, виявлення рівня розвитку банківської діяльності в майбутньому.

Таблиця 2.11

Темпи приросту ключових показників АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» за 2019-2020 рр.

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
T1 – річні темпи зростання активів, %	112,91	34,05
Оцінка	1	1
T2 – річні темпи зростання зобов'язань, %	6,01	4,01
Оцінка	3	3
T3 – річні темпи зростання балансового капіталу, %	138,78	22,08
Оцінка	1	2

"АТ КБ «Приватбанк», АТ «Ощадбанк» необхідно приділити увагу темпам приросту зобов'язань, що на даний момент зумовлює негативний вплив на фінансову стійкість цих банків. Згідно виставлених сумарних оцінок за усіма аналізованими показниками, було визначено рейтинг банків за балами від 1 до 4 та характеристика фінансової стійкості банків (табл. 2.12) [37, 38].

Таблиця 2.12

Рейтинг банків за станом на 01.01.2021 р.

Банки	Сумарна оцінка за усіма показниками	Рейтинг	Характеристика фінансової стійкості банку
АТ КБ «Приватбанк»	66	3	Має суттєві недоліки в роботі, які можуть призвести до значних проблем, пов'язаних з платоспроможністю і ліквідністю. Ризики підвищені
АТ «Ощадбанк»	69	4	Платоспроможність під загрозою

За результатами оцінки державні банки України – АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» – знаходяться відповідно на 3 та 4 рейтинговому місцях. Це означає, що їхня фінансова стійкість знаходиться під загрозою, вони мають суттєві недоліки у роботі, що підвищує ризики для вкладників" [37, 38].

2.3. Оцінка факторів впливу на фінансовий стан АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

"Функціонування банківської системи, як і будь-якої іншої спрямоване на підвищення ефективності їхньої діяльності та забезпечення сталого розвитку. Низький рівень ефективності діяльності банків свідчить про обмеження можливості їхнього розвитку, доволі низьку конкурентоспроможність, підвищену чутливість до ринкових ризиків, неефективне управління пасивами й активами, і в разі наявності тенденцій до погіршення може призвести до серйозних проблем у діяльності банків, а несвоєчасне вжиття превентивних заходів – до банкрутства. Отже, діяльність банків завжди повинна характеризуватися достатнім рівнем ефективності, який складно забезпечувати в умовах високої конкуренції, особливо – коли дохідність банківських операцій знижується, а впровадження нових банківських продуктів і технологій потребує значних витрат" [47, с. 124].

Для кращого розуміння процесів, що відбуваються всередині АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», а також процесів взаємодії банку з навколишнім середовищем є доцільним використання системного підходу як одного з найбільш поширених і сучасних методів дослідження різних об'єктів. Системний підхід являє собою методологію дослідження об'єктів як систем.

"Сучасний комерційний банк згідно сутності системного підходу можна визначити як систему. По-перше, банк є сукупністю його складових підсистем (внутрішня взаємодія), по-друге, банк являє собою відкриту систему, що має зв'язки з зовнішнім оточенням (зовнішня взаємодія)" [29]. При розгляді АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» як відкритих соціально-економічних систем, можна стверджувати, що на фінансову стійкість впливають дві групи факторів: внутрішні і зовнішні.

"До зовнішніх факторів віднести фактори макросередовища (політичні, міжнародні, правові, економічні, соціально-демографічні,

40

екологічні, природно-кліматичні, культурні, науково-технічні, фактори), а також фактори інфраструктури регіону, в якому функціонує банк" [36].

Також слід розкрити зміст найбільш значущих чинників для АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк».

До складу міжнародних чинників, що впливають на фінансову стійкість АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» можна віднести такі:

- виникнення світових фінансових криз;
- зміна ситуації на міжнародних фінансових ринках;
- дії транснаціональних банків;
- рівень світових цін на різні товари і ресурси;
- введення фінансових санкцій відносно банків. Беручи до уваги посилення глобалізаційних процесів у фінансово-кредитній сфері, можна відзначити взаємозалежність національних фінансових ринків різних країн одна від одної. Вплив політичних факторів можна розглядати на міжнародному, державному чи регіональному рівнях.

На фінансову стійкість АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» можуть мати негативний вплив такі фактори:

- розколи в партіях;
- зміна діючого політичного режиму;
- політичні мітинги;
- напруженість передвиборчої ситуації.

Перелічені фактори дестабілізують політичну ситуацію і створюють управлінські труднощі, що ведуть до неадекватного планування та прогнозування доходів та витрат банку. "Найбільший вплив на фінансову стійкість АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» мають макроекономічні чинники, що характеризують стан економіки держави.

До цих факторів можна віднести:

- розмір ВВП;
- стабільність національної валюти;
- потенціал реального сектора економіки;

- темпи інфляції;
- дефіцит (профіцит) державного бюджету;
- інвестиції в основний капітал промислових підприємств" [36].

Основа стійкості банків і банківської системи загалом полягає у економічній стабільності держави. За умови, якщо в економіці виникають труднощі, то це негативно впливає на стійкість банків. Вплив правових чинників полягає в оновленні нормативної і законодавчої бази банківської діяльності. При цьому провідну роль в цьому процесі грають кодекси, закони та нормативні документи НБУ (вказівки, інструкції, положення).

"Істотний вплив на фінансові ресурси АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» мають такі чинники:

- зміна ключової ставки НБУ;
- зміни в податковому та цивільному законодавстві;
- зміна норми обов'язкового резервування;
- введення нових правил бухгалтерського обліку та звітності" [29].

Найбільш значимий вплив на банківську діяльність має грошово-кредитна політика НБУ і її регулюючі дії на банківському ринку.

Вплив соціально-демографічних факторів проявляється у зміні клієнтського складу АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», к прикладу, збільшення громадян працездатного віку буде сприяти збільшенню обсягів споживчого кредитування, а підвищення рівня доходів громадян сприятиме збільшенню залишків на банківських вкладах. Збільшення інтенсивності міграційних процесів може впливати на розвиток міжбанківських розрахунків, інтернет-банкінгу, тощо. Вплив внутрішніх чинників здійснюється всередині банку та включає в себе взаємодію складових його елементів (підрозділів або певних співробітників) з метою досягнення поставлених цілей. За своїм змістом внутрішні фактори стійкості банку поділяють на три групи: технологічні, організаційно-управлінські, фінансово – економічні.

Розглянемо кожну групу чинників. "До організаційно-управлінських факторів АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» можна віднести: систему цілей і стратегію, організаційну структуру, якість управління, стан внутрішньої політики банку, якість внутрішньобанківських методичних документів, маркетингову політику, систему внутрішнього контролю, систему мотивації і навчання кадрів" [34].

Побудована адекватна система аналізу бухгалтерської та управлінської звітності дозволить вчасно виявляти причини і джерела погіршення фінансового стану банку. Від якості і своєчасності аналітичних процедур залежить ефективність управлінських рішень щодо поліпшення фінансового стану банку в коротко-, та довгостроковій перспективі. "До складу фінансово-ЕКОНОМІЧНИХ ЧИННИКІВ банку можна віднести такі показники: валюта балансу, витрати, доходи, рентабельність, прибуток, ліквідність" [37, 38]. У свою чергу, на перелічені показники впливає обсяг кредитного портфеля банку, залучених вкладів, прибутковість активів, збалансованість активів і пасивів за сумами та строками. Ця група факторів безпосередньо впливає на фінансову стійкість банку і є результатом дії організаційно-управлінських факторів.

"Технологічні фактори можна визначити як сукупність наявних у розпорядженні АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» технічних засобів і технологій, які дозволяють виконувати банківські операції та інші необхідні процедури для повноцінного функціонування банку" [29]. Також слід приділити увагу при порівнянні двох банків саме конкурентним перевагам між ними. Для цього проведемо аналіз конкурентоспроможності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк». При цьому будемо враховувати не тільки активи та чистий прибуток банків, але й попит на їхні послуги, і результати банківського рейтингу «Надійності банків у 2020 році». Розглянемо основні конкурентні переваги серед банків АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» (табл. 2.13).

Таблиця 2.13

Аналіз конкурентних переваг (загальний аналіз) АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Оцінка конкурентної сили	АТ КБ «Приватбанк »	АТ «Ощадбанк»
1. Якість послуг	8	6
2. Репутація	9	9
3. Технологічні (інноваційні) можливості	5	4
4. Збутова мережа послуг	9	6
5. Маркетинг	9	8
6. Фінансовий стан	9	8
7. Витрати порівняно з конкурентами	9	8
Незважена загальна оцінка	58	49

На основі проведеного аналізу можна сказати, що в цілому найбільш конкурентоспроможний АТ КБ «Приватбанк» ніж АТ «Ощадбанк». АТ КБ «Приватбанк» перевищує показники Ощадбанку за основними показниками якості надання та різноманітності послуги, технологічних нововведень при обслуговування клієнтів. Також Приватбанк має більш задовільний фінансовий стан, а АТ «Ощадбанк» постійно є залежним від підтримки НБУ та коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО).

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ БАНКІВ

3.1. Загальна оцінка фінансового стану банків України в умовах воєнного стану

НБУ відмічає, що в I кварталі 2022 року напад Росії суттєво змінив умови функціонування банківського сектору. Своєчасні кроки банків та НБУ для забезпечення безперервної роботи фінансових установ та системи електронних платежів дали змогу пройти перші місяці війни з помірними втратами для фінансового сектору.

Обсяг коштів клієнтів у банках зріс, що забезпечувало стабільно високий рівень ліквідності попри воєнні ризики. Невеликий вплив коштів населення у перші два місяці року через інформаційний тиск компенсувався зростанням депозитів у березні. Водночас частка коштів на вимогу оновила максимум. Кошти корпорацій під час війни зменшилися, найбільше в іноземній валюті. Переважно це відбулося через подальші виплати зарплат за одночасного зменшення виручки.

Після початку повномасштабної війни населення знизило попит на кредити. Натомість помірний попит на кредитні ресурси з боку корпорацій зберігся. Кредитуванню бізнесу сприяла держава, поліпшивши умови участі в урядових програмах.

Як зауважує регулятор, сектор залишався операційно прибутковим попри воєнні дії, однак необхідність формувати резерви під очікувані втрати зумовили його збиток. Надалі головним фактором впливу на фінансовий стан банків буде реалізація кредитного ризику, що суттєво знизить капітал банків. Проте НБУ не застосовуватиме до банків заходів впливу за недотримання вимог до капіталу та ліквідності під час воєнного стану, а після його завершення надасть достатньо часу для відновлення стійкості.

45

У відповідь на агресію Росії в лютому 2022 року були ліквідовані АТ «Міжнародний резервний банк» і ПАТ «Промінвестбанк» – два дочірніх банки російських фінансових корпорацій з державним капіталом, на початок року вони мали 2% чистих активів банківського сектору. Тому станом на кінець березня в Україні працювало 69 банків (рис. 3.1).

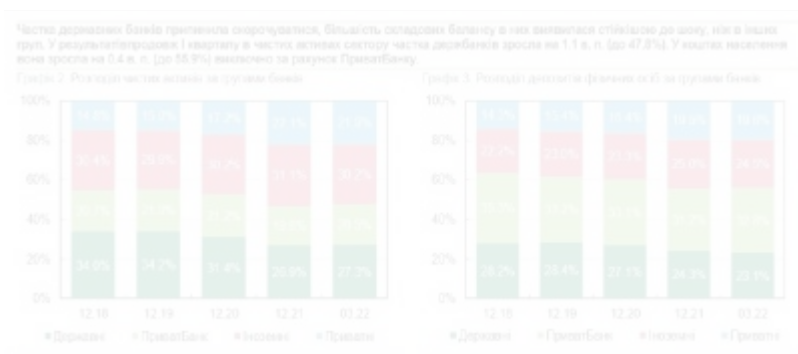

Рис. 3.1. Структура банківського сектору

Активи сектору скоротилися насамперед за рахунок іноземних та приватних фінансових установ. Баланси державних банків були стійкішими до шоку, тому їхня частка у чистих активах та коштах фізичних осіб за квартал зросла на 1,1 в. п. та 0,4 в. п. до 47,8% та 55,9% відповідно. Своєю чергою зріс і рівень концентрації сектору.

Чисті активи платоспроможних на кінець березня банків зменшилися за І квартал на 2,2%. Дві складові скоротилися найдужче: депозитні сертифікати НБУ та ОВДП. Динаміка кредитного портфеля клієнтів була нерівномірною, проте в цілому у січні – березні він зріс (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Динаміка чистих активів в розрізі банків України за 2018-2022 роки

Чисті гривневі кредити суб'єктам господарювання за квартал 2022 року зросли на 4,8%, а валютні – на 2,2% у доларовому еквіваленті. Найвищі темпи зростання гривневого кредитування за квартал продемонстрували державні банки – понад 10%. Весь приріст кредитного портфеля забезпечили перші два місяці кварталу, натомість у березні 2022 року чисті гривневі позики зменшилися на 0,6%, а валютні – на 1.9%. У річному обчисленні чистий кредитний портфель зріс на 39,7% у гривні та на 18,4% в іноземній валюті (у доларовому еквіваленті). Найактивніше залучали позики державні корпорації.

За перші два місяці року обсяги чистого роздрібного кредитного портфеля збільшилися на 5,8%. Однак зменшення обсягу кредитів у березні нівелювало попереднє зростання і в цілому за квартал чистий гривневий портфель зріс лише на 0,7% (+30,1% р/р). Під час воєнного стану кредити надавалися лише на поточні потреби клієнтів, натомість в іпотечному сегменті та на купівлю авто кредитування майже не здійснювалося (рис. 3.3).

Рис. 3.3. Зміна обсягів кредитування банківського сектору України

Динаміку непрацюючих кредитів визначали два різноспрямованих фактори. У лютому 2022 року частка непрацюючих кредитів суттєво знизилася через ліквідацію двох банків з державним російським капіталом. А в березні банки почали поступово визнавати погіршення якості кредитів, спричинене повномасштабними бойовими діями, і ця частка трохи зросла. В цілому за I квартал 2022 року питома вага непрацюючих кредитів знизилася на 3 в. п. до 27.1% (рис. 3.4).

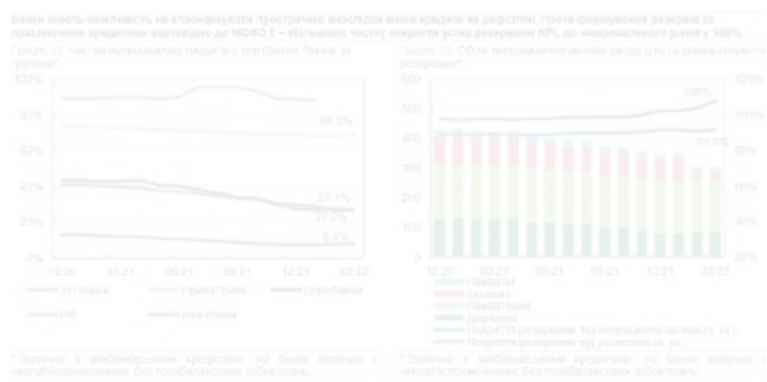

Рис. 3.4. Динаміка непрацюючих кредитів у вітчизняних банках впродовж 2020-2022 років

Рівень покриття всіма резервами непрацюючих кредитів зріс на 5,8 в. п. до 108%. Водночас нині оцінка кредитного ризику та резервів для банків все ще ускладнена значною економічною невизначеністю, а за багатьма позиками тривають кредитні канікули. Тож визначити обсяг кредитів, що перестануть обслуговуватися внаслідок воєнної агресії, можна буде лише за декілька місяців.

Зобов'язання платоспроможних банків на кінець березня 2022 року за I квартал незначно зменшилися здебільшого через вплив коштів суб'єктів господарювання. Водночас кошти фізичних осіб помітно зросли. Загалом депозити клієнтів і надалі залишаються головним джерелом фінансування банків (84% зобов'язань). Частка коштів НБУ в структурі зобов'язань зросла за квартал на 1,8 в. п. до 7,1%, чому сприяв вищий попит на інструменти підтримки ліквідності банків в умовах воєнного стану.

Обсяги гривневих коштів фізичних осіб за квартал збільшилися на 10,8% (+24,6% р/р). Найсуттєвішим за квартал 2022 року став приріст у «Приватбанку», що забезпечив половину номінального приросту гривневих коштів. Зауважимо, що зростали лише кошти на вимогу (одразу на чверть за квартал), тоді як строкові кошти зменшилися на 7.5%. Половину нових строкових депозитів клієнти відкривали на строк до трьох місяців, хоча до початку війни вони становили лише третину. Обсяг вкладів фізичних осіб в іноземній валюті зменшився за квартал на 8.6% (у доларовому еквіваленті).

Кошти суб'єктів господарювання в національній валюті за I квартал знизилися на 13,1% внаслідок впливу коштів з усіх груп банків, хоча в річному вимірі зросли на 12,4% р/р. Найсуттєвіші впливи гривневих коштів бізнесу спостерігалися у перші два тижні війни. Відтоді відбулася зміна тенденції і депозити повільно зростали. Обсяг валютних коштів бізнесу за квартал зменшився на 10,6% в доларовому еквіваленті.

Рівень доларизації коштів клієнтів за квартал залишився практично незмінним. У бізнес-сегменті він зріс через знецінення гривні. Водночас у

роздрібному – знизився внаслідок значного накопичення гривневих коштів фізичних осіб за одночасного зменшення валютних.

Із початком повномасштабної фази війни з Росією НБУ зберігає облікову ставку на рівні 10% річних. Упродовж кварталу на 1.5 в. п. зросли ставки за гривневими коштами бізнесу, за якими були помітні відпливи. Натомість через помітний приплив коштів населення та низьку роль цінових стимулів в умовах війни, банки знижували вартість депозитів населення. Середня ставка за 12-місячними депозитами населення у гривнях опустилася до 8.8% річних, а серед між тримісячними та річними депозитами скоротився до 1,4 в. п. Середні ставки за депозитами в доларах США повернулись у межі до 1% річних.

Суттєве збільшення кредитного ризику штовхало в гору вартість гривневих позик суб'єктам господарювання – до 13.1% річних. Більшою мірою подорожчання торкнулось великих підприємств, які генерують ризик концентрації для банків. Натомість ставки за кредитами населенню внаслідок запроваджених кредитних канікул значно знизилися – на 5,5 в. п. до 23% річних. До того ж на них вщух попит в умовах воєнного стану.

Аналіз фінансово результату діяльності банків показав, що у I кварталі 2022 року банківський сектор вперше з 2017 року отримав загальний збиток. Фінансовий результат системи становив мінус 0,16 млрд. грн. через збиток у березні в розмірі 10.1 млрд. грн. Це відбулось у результаті збільшення відрахувань до резервів під очікувані ризики внаслідок війни в обсязі 21,6 млрд. грн., три чверті з яких сформовані в березні. Кількість збиткових банків за квартал зросла з п'яти до 25 установ, їхній сукупний збиток становив 6 млрд. грн. До числа збиткових потрапили два державних банки. Водночас АТ «ПриватБанк» заробив понад 60% прибутку прибуткових банків.

У I кварталі 2022 року вітчизняні банки були операційно прибутковими, але в березні з активізацією воєнних дій зростання операційного доходу уповільнилося. Попит на кредити та банківські послуги

50

знизилися. Скорочення обсягів торгівлі товарами та послугами в країні потягнуло за собою зниження сум розрахунків – ключової бази комісійних доходів банків. Зі свого боку більшість банків запровадили кредитні канікули та знизили розмір комісій.

Сукупно це мало негативний вплив на основні складові операційного доходу. Зростання чистого процентного доходу в березні сповільнилося до 17% р/р порівняно з 35% р/р за січень-лютий 2022 року. Чистий комісійний дохід скоротився за I квартал на 13% р/р через падіння в березні на 58% р/р.

Сукупно за квартал співвідношення операційних витрат і операційного доходу (CIR) без переоцінки цінних паперів, валюти та деривативів становило 54,4% порівняно з 50,7% торік.

Розглядаючи перспективи розвитку банківського сектору та стабілізації його фінансового стану слід зазначити таке. Сьогодні кредитний ризик є одним з найсуттєвіших для банків. Вплив бойових дій та економічного спаду на якість кредитів розтягнеться в часі. Тож остаточні обсяги втрат від погіршення обслуговування позик можна бути визначити лише з часом. Поточна ситуація потребує від банків ретельної оцінки фінансового стану боржників, виваженого використання інструментів кредитних канікул та своєчасної реструктуризації позик для клієнтів, які цього потребують. Водночас банки мають зберігати консервативні підходи до оцінки ризиків та відображати справжній стан кредитного портфеля у звітності. Навіть якщо збитки призведуть до порушення вимог до капіталу, НБУ не застосуватиме за це заходів впливу до банків у період воєнного стану та декілька місяців після його завершення. Затягування з відображенням втрат може призвести до необхідності одномоментного їх визнання в майбутньому та різкого погіршення фінансового стану банків.

Помірний попит на банківські продукти, погіршення якості кредитного портфеля та відповідне зниження доходів банків посилять ризики прибутковості. Банки мають пристосувати свої бізнес-моделі до роботи в умовах значного економічного спаду, зберігаючи операційну ефективність.

51

Нині її, серед іншого, забезпечує низька вартість фондування. Завдяки тому, що не було суттєвих впливів коштів, банкам майже не довелося підвищувати депозитні ставки. Проте зміна структури фондування надалі може посилювати процентні ризики.

Для стабілізації валютного ринку НБУ запровадив численні обмеження та зафіксував обмінний курс до долара США. Такі заходи є тимчасовими, їхня тривалість залежатиме від стану валютного ринку. Фіксація курсу не має приспати увагу банків до управління валютними ризиками. Починаючи з травня 2022 року ліміти валютних позицій банків знижено з 15% до 5% від регулятивного капіталу. Збалансування валютної позиції дозволить знизити чутливість до валютного ризику.

3.2. Проблеми управління фінансової стійкістю банківських установ

В сучасних нестабільних умовах, що викликані поширенням коронавірусної інфекції та воєнними діями на території України, банківська діяльність супроводжується кризовими явищами, які спричиняють дисбаланс фінансового сектору будь-якої країни. До першочергових завдань держави є забезпечення стабільного функціонування банківської системи та збереження швидких темпів її розвитку. Банкам притаманний високий ступінь залежності від тенденцій, які відбуваються у світовому та вітчизняному економічному просторі. Такі особливості діяльності ведуть до появи постійно діючих факторів кризи, тоді як причини, які викликають загострення протиріч, мають тимчасові рамки. Отже, криза - це загострення внутрішніх протиріч у банку (або банківській системі), що веде до погіршення виконання головних функцій банками, що загрожує їх надійності та стабільності.

"Виникнення кризових ситуацій в окремих банках і в банківському секторі обумовлені внутрішніми та зовнішніми факторами. Вони виникають як у процесі управління функціонуванням банку, так і в процесі управління

52

розвитком, де можна виділити такі основні етапи: докризове, або випереджаюче, антикризове управління, управління в умовах кризи та управління на етапі завершення кризи" [36].

Наслідки сучасної фінансово-економічної кризи в Україні зумовили появу таких фінансових загроз для всієї банківської системи:

- нестабільність депозитної бази;
- недостатній рівень капіталізації банків;
- неможливість банків виконувати свої поточні зобов'язання;
- погіршення якості кредитного портфеля банків.

Державне регулювання банківської системи та реалізація сучасних антикризових заходів впливу на різні внутрішні та зовнішні фактори дозволяє добитися збалансованості фінансової системи в цілому.

Слід розглянути роль банківських установ у фінансовій системі та вітчизняної економіці, що пояснюється специфікою діяльності банків. Не дивлячись на той факт, що банківська система належить до систем нижчого порядку в загальній економічній системі країни, саме їх відведена роль **сполучної ланки** між всіма суб'єктами економіки. Вимоги до банківської системи можуть отримувати статус **державної політики в сфері фінансової діяльності, а діяльність банків не можна розглядати у відриві від обігу і споживання матеріальних благ, виробництва, освіти, від політики, соціальних і етичних орієнтирів, якими керується суспільство.** Отже пріоритетним завданням є державне регулювання та контроль за банківською діяльністю для здійснення ними на належному рівні функцій, завдань та загалом підтримання надійного розвитку банків, задоволення потреб кредиторів, клієнтів, вкладників. Державне антикризове регулювання банківського сектору полягає у розробці комплексу заходів протидії негативному впливу потенційних загроз на процес забезпечення стабільного функціонування та стійкості кожного окремого банку й банківської системи в цілому. В цій ситуації набуває актуальності проблема виміру стійкості банківського сектора, оскільки від адекватної оцінки наявного рівня залежить

53

результативність, повнота і своєчасність прийняття державних рішень щодо нейтралізації дії негативних факторів на стійкість банківського сектора. Все більше мають використовуватися досягнення сучасних інформаційних технологій, що становлять основу модернізації банківської діяльності. Також має отримати додатковий імпульс процес консолідації в банківській сфері, що базується на економічних інтересах учасників ринку.

До головних причин фінансової нестабільності банків можна віднести:

- НИЗЬКА якість активів;
- значні операційні витрати, які не відповідають розміру бізнесу;
- приховані збитки, які знайшли відображення в звітності;
- конкуренція на ринку кредитів, а відповідно зниження

процентної ставки в гонитві за клієнтами.

Всі перераховані причини є наслідками неефективного управління, і саме тому керівники не мають бажання розпочинати дії щодо оздоровлення фінансового стану банків самостійно, оскільки поточний стан справ є результатом їхніх дій. З метою підвищення фінансової стійкості банки мають проводити такі заходи:

- ✓ розробляти низку заходів щодо управління банківськими ризиками, слід підвищити вимоги щодо позичальників, а також вдосконалювати системи моніторингу за діючими кредитними договорами;
- ✓ розробляти і впроваджувати внутрішню систему управління фінансовою стійкістю;
- ✓ здійснювати координацію всіх відділень банку з метою підтримки фінансової стійкості банку.

Отже, виходячи з описаного вище слід зробити такий висновок. Фінансова стійкість є найбільш важливою характеристикою стабільності банківської системи в умовах ринкової економіки, а її забезпечення належить до однієї з найбільш актуальних проблем діяльності банків.

Основні проблеми та напрями поліпшення фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» подані на рис.3.5.

Рис. 3.5. Проблеми щодо підтримки фінансової стійкості АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

З метою пошуку оптимального співвідношення власних і залучених коштів банку необхідно здійснювати емісію цінних паперів. Це дозволить збільшити власний капітал банку, що дасть можливість збільшити обсяг активних операцій, а також подальше розширити діяльність банку.

Приріст власного капіталу дасть можливість підвищити надійність банку. Також, наростити власний капітал можна за рахунок підвищення прибутковості банку через зменшення витрат, а також збільшення числа дохідних інструментів. В рамках заходів щодо підвищення стійкості АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» можна запропонувати вдосконалювати роздрібне кредитування: знижувати процентні ставки в залежності від терміну кредиту.

3.3. Напрями покращення фінансового стану АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

За результатами проведеного у другому розділі аналізу було виділено основні недоліки та переваги роботи АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк». Визначаючи напрями для підвищення рівня фінансової стійкості банків можна виділити як один із можливих варіантів це

диверсифікацію. Диверсифікація діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» буде служити одним із факторів забезпечення фінансової стійкості банків. Розглянемо її особливості та основні елементи для АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» (як для представників державних банків).

1) Значний рівень диверсифікації послуг за рахунок розвитку інноваційних продуктів.

2) Вдосконалення оцінювання фінансової стійкості банків із врахуванням факторів ризику.

Практично у всіх кредитних організаціях та банках існують аналітичні відділи, які надають інформацію про нові продукти і послуги, що практично щодня з'являються на кредитному ринку. АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» має максимально диверсифікувати свою діяльність, бути більш сприйнятливими до інновацій і самостійно генерувати ідеї щодо нових послуг і продуктів, а також способів їх розміщення для балансування в швидко мінливому зовнішньому середовищі. Професійне управління ризиком, глобалізація, фінансові інновації, інформаційні технології та сучасне управління портфелем за невеликий термін зробили управління ризиком і оптимізаційний менеджмент більш вдосконалим: ризики оцінюються, розподіляються, з'єднуються в нові, більш ефективні комбінації та лімітуються. До того ж вони повинні бути зосереджені там, де їх можна оцінити, підтримати, передати, проконтролювати і визначити ступінь допустимості ризику.

"Сучасні тенденції вимагають нових підходів до розміщення капіталу, жорстку оцінку ризиків, у тому числі і політичних, **ОСОБЛИВО** це стосується окремих країн або регіонів" [29]. До того ж, системна криза показала, що несвоєчасне розміщення ресурсів веде до доволі серйозних фінансових наслідків не тільки для окремого банку, але і для банківської системи в цілому, причому в глобальному масштабі. Отже, необхідно підвищити роль контролю, самодисципліни, посилення покарання в принципових випадках і

т.п. Так слід виділити вимоги до роботи АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» в рамках забезпечення диверсифікації діяльності:

- індивідуалізована структуризація, яка орієнтована на вимоги ринку і з урахуванням різних напрямів діяльності;
- наявність операційної переваги, підтримка контактів з клієнтами, лідерство в роботі з продуктом;
- нарощування розміру капіталу;
- «прозорість» витрат і прибутку за сегментами ринку, продуктами та клієнтами;
- прийняття швидких і самостійних рішень, без тиску конкурентів;
- здатність до інновацій, розвиток продуктового ряду;
- вмiле прийняття ризику завдяки використанню «пiдприємницької культури вiльного простору» для iнновацiй, iдей та дiй при своєчасному i контрольованому обмеженнi ризику;
- стандартизація послуг, що є економічно виправданною, розумною та відповідає вимогам клієнтів;
- індивідуалізація за умов підтримки високої якості обслуговування;
- високий рівень кваліфікації менеджменту і персоналу (критична по суті, але конструктивна і колегіальна спільна робота за групами);
- раціональне розміщення капіталу;
- змістовна і ефективна інформація і комунікації в рамках організації та поза неї.

Втім потреба в диверсифікації діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» може зіткнутися зі складною організаційною структурою самого банку, яка може не відповідати принципам клієнто-орієнтованих технологій. Слід розглянути деякі основні моменти побудови організаційних структур банків для виділення пропозицій щодо їх модифікації і адаптації в умовах диверсифікації діяльності досліджуваних банків. В процесі вирішення цієї проблеми може бути запропоновано використання матричних організаційних структур, які шикуються за взаємозалежними напрямками: регіональна

диверсифікація, диверсифікація клієнтів, диверсифікація продуктів. Матричний варіант організаційної структури заснований на використанні особливого механізму взаємодії функціональних служб банку з окремими підсистемами, що забезпечують продаж у регіонах або в окремих клієнтських або продуктових сегментах ринку.

Залежно від масштабів програм внутрішня структура управління може включати в себе тимчасові служби (спеціальні підрозділи) для вирішення окремих завдань, наприклад, планування робіт, розробки бюджету, проведення дослідних робіт і т.д. Слід зазначити, що всі типи клієнтів розраховують на певні якості конкурентоспроможного банку:

- перевага продукту, включаючи його ліквідність, ефективність роботи;
- можливість швидкого прийняття рішень банку;
- інновації;
- консультації щодо управління ризиком, а також можливість взяти на себе управління ризиком клієнта;
- кредитні відносини як основні відносини для інших продуктів;
- гнучкість і професіоналізм на високому рівні;
- глобальна спрямованість з глобальними орієнтирами;
- компетентний контроль за всіма напрямками діяльності.

Ефективність реалізації стратегії диверсифікації в АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» може оцінюватися на основі співвідношення отриманого результату і сумарних витрат ресурсів банків за допомогою прямих і зворотних показників. Способом оцінки диверсифікації діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» може служити експертна оцінка. Експертами можуть виступати як незалежні оцінювачі (рейтингові агентства, кваліфіковані фахівці), так і вище керівництво банку і служби стратегічного планування АТ КБ «Приватбанк».

Процедура оцінки диверсифікації діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» має включати наступні етапи:

58

- 1) визначення ступеня досягнення поставленої мети при розробці стратегії диверсифікації діяльності банку;
- 2) **визначення** складу оцінюваних показників;
- 3) вибір методів оцінки окремих показників; систематизація показників,
- 4) виявлення допустимих відхилень з урахуванням всіх відомих подій, які можуть вплинути на кінцевий результат;
- 5) відбір подій, які мають вплинути негативно або позитивно на результати діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» з **визначенням** значущих подій, які були передбачені стратегією;
- 6) вибір експертів для оцінки реалізації стратегії;
- 7) оцінка впливу наслідків, що мають вплив на результати діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк»

Алгоритм управління процедурою диверсифікацією операцій і послуг АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк» можна представити таким чином:

- формування мети і виділення завдань на підставі ретроспективного аналізу діяльності банку;
- визначення критеріїв та систематизація показників, визначення одиниць вимірювання показників, що оцінюються;
- виявлення допустимих відхилень з урахуванням усіх відомих подій і прогнозування подій на майбутнє;
- відбір подій, які можуть мати вплинули негативно або позитивно на результати діяльності АТ КБ «Приватбанк» та АТ «Ощадбанк», прогнозування на основі ситуації на світовому ринку позикових капіталів подій, які з найбільшою ймовірністю можуть мати вплив на стійке функціонування банку;
- відбір експертів з метою оцінки процесу диверсифікації;
- узгодження позицій керівництва банку і експертів за показниками і методам оцінки процесу диверсифікації;
- оцінка впливу імовірнісних подій на результати АТ КБ «Приватбанк»;

59

• формулювання обґрунтованих висновків щодо результативності управління диверсифікацією послуг банку, адаптивності цього процесу до зміни зовнішнього середовища і визначення пропозицій щодо вдосконалення даного процесу. Зробимо розрахунок запропонованих стандартів ризику для сформованої вибірки банків. Вихідні дані та результати розрахунку буде подано в табл.3.1.

Таблиця 3.1

Дані та результати розрахунку стандартів ризику банків за 2020 р.

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
Зобов'язання в Україні, млн. грн.	215, 8	181, 2
Активи в Україні, млн. грн.	220, 4	214, 7
Монетарні зобов'язання в іноземній валюті, млн. грн.	227,0	107, 0
Монетарні активи в іноземній валюті, млн. грн.	229, 6	116, 5
Середня ефективна ставка за зобов'язаннями, %	6,87	4,89
Середня ефективна ставка за активами, %	14,23	13,29
Зобов'язання, млн. грн.	230,0	202, 5
Активи, млн. грн.	254,8	233, 8
Інші адміністративні та операційні витрати, млн. грн.	12,1	7, 1
Всього витрат, млн. грн.	67,6	25, 1
P1 – співвідношення географічної концентрації зобов'язань до географічної концентрації активів, %	97,94	84,43
Оцінка	3	3
P2 – співвідношення монетарних зобов'язань до монетарних активів, %	98,85	91,85
Оцінка	1	1
P3 – співвідношення середньої (у розрізі валют) ефективної ставки за зобов'язаннями до середньої (у розрізі валют) ефективної ставки за активами, %	48,25	36,79
Оцінка	2	2
P4 – співвідношення зобов'язань і активів, %	90,27	86,64
Оцінка	3	3

60

Продовження табл. 3.1

Банки	АТ КБ «Приватбанк»	АТ «Ощадбанк»
P5 – частка інших адміністративних та операційних витрат у загальному обсязі витрат банку, %	18,01	28,34
Оцінка	2	1
Сумарна оцінка стандартів ризику	11	10

Було розраховано стандарти ризику за підсумками 2020 р., оскільки "необхідна інформація наявна виключно у річних звітах банків і не наводиться у місячних даних на сайті НБУ, а вплив чинників ризику у ретроспективі дає більш точні результати, адже ґрунтується на фактичних даних, а не прогнозних. Саме тому під час оцінювання фінансової стійкості банку впродовж року можуть бути використані стандарти ризику, розраховані за даними попереднього року " [9].

Совпадения

Источники из Библиотеки

50

2	Студенческая работа	ID файла: 1000934738	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian Nat	24 Источник	4%
3	Студенческая работа	ID файла: 9044348	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Univer...		0.01%
4	Студенческая работа	ID файла: 3795379	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Univer...		0.57%
5	Студенческая работа	ID файла: 8857177	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian Nation	4 Источник	0.63%
6	Студенческая работа	ID файла: 1009721895	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian Nat	7 Источник	0.62%
7	Студенческая работа	ID файла: 1008247223	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Uni...		0.44%
8	Студенческая работа	ID файла: 1008247202	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Uni...		0.16%
9	Студенческая работа	ID файла: 1009356216	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Uni...		0.21%
10	Студенческая работа	ID файла: 1009564725	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian Nat	2 Источник	0.37%
11	Студенческая работа	ID файла: 1008413800	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Uni...		0.25%
12	Студенческая работа	ID файла: 1011373699	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Uni...		0.2%
13	Студенческая работа	ID файла: 3609612	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Univer...		0.15%
14	Студенческая работа	ID файла: 3795444	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Univer...		0.13%
15	Студенческая работа	ID файла: 1004285200	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian Nat	2 Источник	0.08%
16	Студенческая работа	ID файла: 1009689357	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Uni...		0.07%
17	Студенческая работа	ID файла: 1009700858	Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian National Uni...		0.07%

Цитати

Цитати 31

- 1 "поняття «фінансов а стійкість» лежить спроможність певних банків утримувати ліквідність, платоспроможність і адекватність капіталу на рівні, який є безпечним для їхньої діяльності, а критерієм оцінки фінансової стійкості виступають критичні значення зазначених показників"
- 2 " фінансову стійкість банків визначають як результат зміни показників, що характеризують його стан під впливом факторів макроекономічного середовища"
- 3 «фінансова стійкість банківської системи це її здатність як системного утворення у динамічних умовах ринкового середовища протистояти дії внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів фізичних і юридичних осіб, своєчасно виконувати власні зобов'язання для реалізації цільових орієнтирів грошово- кредитної політики та забезпечення фінансової безпеки держави"
- 4 " є визначення фінансової стійкості як динамічної інтегральної характеристики, яка характеризує спроможність банку як системи трансформування ресурсів і ризиків, повноцінно виконувати свої функції, витримуючи вплив чинників внутрішнього і зовнішнього середовища"
- 5 "На сучасному етапі розвитку ринкової економіки і фінансової системи, забезпечення фінансової стійкості банків потребує комплексного системного підходу, який буде охоплювати аналіз діяльності як певних банків, так і вплив на них з боку макроекономічного середовища"
- 6 " є доцільним використання системного підходу як одного з найбільш поширених і сучасних методів дослідження різних об'єктів. Системний підхід являє собою методологію дослідження об'єктів як системи. Згідно сутності системного підходу сучасна банківська установа розглядається як система. По-перше, банк є сукупністю складових його підсистем (внутрішня взаємодія), по-друге, банк являє собою відкриту систему, що має зв'язки з зовнішнім оточенням (зовнішня взаємодія)"
- 7 " на фінансову стійкість впливають дві групи чинників: внутрішні і зовнішні. Зовнішні фактори включають фактори макросередовища (політичні, міжнародні, правові, економічні, соціально- демографічні, природно- кліматичні, екологічні, науково-технічні, культурні фактори), а також фактори інфраструктури регіону, в якому функціонує кожний банк"
- 8 "організаційна структура, утримання внутрішньої політики банку, система цілей і стратегія, якість управління, якість внутрішньобанківських методичних документів, система внутрішнього контролю, маркетингова політика, система мотивації та навчання кадрів"
- 9 "Фінансово-економічні чинники банку містять у собі такі показники: валюта балансу, витрати, доходи, рентабельність, прибуток та ліквідність"
- 10 "Технологічні фактори можна охарактеризувати як сукупність наявних у розпорядженні банку технічних засобів і технологій, які дозволяють здійснювати банківські операції та інші необхідні процедури з метою нормального функціонування банку"
- 11 "Необхідність і основна ціль механізму управління фінансовою стійкістю банків зумовлена проблемою практичного забезпечення фінансової стійкості банків як на мікро-, так і на макроекономічному рівні для їх належного функціонування та стабільного розвитку, з одного боку, а також, з метою створення базових передумов до виконання банками своїх функцій, реалізації ролі в економіці з іншої, що позначається на надійності банківської системи в цілому, на економічному розвитку країни та швидкості ринкових перетворень у процесі суспільного відтворення"
- 12 " функції механізму забезпечення фінансової стійкості впливають на сутність визначення самого терміну механізм, під яким розуміють сукупність взаємопов'язаних діагностичних, контрольних і інструментальних заходів фінансового характеру, які мають на меті оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень і нівелювати вплив ризиків зовнішнього й внутрішнього середовища"
- 13 " функціонування механізму забезпечення фінансової стійкості банківської установи можливе лише при системній взаємодії його елементів, отже застосування системного підходу дозволить більш повно розкрити його сутність та структуру. В структурі механізму забезпечення фінансової стійкості банку слід виділити такі компоненти"
- 14 "принцип комплексності процесу управління фінансовою стійкістю, що охоплює перелічені етапи"

- 15 "принцип гнучкості процесу та механізму управління фінансовою стійкістю банку, що дозволяє адаптуватися до можливих змін на фінансовому ринку"
- 16 "Планування – передбачає необхідність постановки мети, визначення стратегії і тактики досягнення основної мети (забезпечення фінансової стійкості банку)"
- 17 "саморегулювання (внутрішнє регулювання) та самостійн а (ініціативна) оцінка"
- 18 "Зовнішнє регулювання являє собою регулювання діяльності банків з використанням інструментів прямого та опосередкованого впливу для забезпечення стійкого фінансового стану банку"
- 19 "Контроль – це перевірка відповідності фактичних даних запланованим показникам, оптимальні значення яких дозволяють підвищувати рівень фінансової стійкості банківської установи. З метою контролю за рівнем фінансової стійкості банків та ефективного управління останньою необхідно дотримуватися виконання всіх стадій контролю (попередній, поточний, наступний), із боку як органів нагляду, так, і банку"
- 20 "види аналізу фінансової стійкості банківської установи: • попередній аналіз – здійснюється на початку звітного періоду і спрямований на визначення перспектив функціонування банку, розробки прогнозів кон'юнктури ринку банківських продуктів та послуг, лімітів, нормативів тощо; 14 • поточний аналіз – проводиться безпосередньо під час діяльності банку з метою подальшого прийняття оперативних управлінських рішень; • підсумковий аналіз – має за мету підведення підсумків щодо діяльності банку за певний період для оцінки результатів діяльності, виявлення втрат, пошук резервів щодо покращення фінансового стану банку"
- 21 "в; [39] - трендовий – розраховується значення відносних показників динаміки, у тому числі темпи росту та темпи приросту об'єкту дослідження за декілька періодів; - факторний аналіз – використовується для комплексного аналізу діяльності банківської установи, пошуку та класифікації факторів, які впливають на неї, дослідження ступеня їхньої впливу. 15 При здійсненні оцінки фінансової стійкості банків особливе значення набуває стрес-тестування, яке являє собою аналіз фінансової стійкості банківської системи в умовах негативного впливу низки факторів: зростання валютних курсів, зниження ліквідності та інших. Стрес-тестування дозволяє побачити стійкість банківської системи щодо впливу негативних змін. Показники, що характеризують ділову активність банків, дозволяють визначити стан та ефективність використання банками економічного потенціалу – наявних та прихованих можливостей, обсяг взятих на себе ризиків господарювання. Коефіцієнтний аналіз дозволяє оперативно визначити відхилення в банківській діяльності та забезпечує повноту та комплексність аналізу. Усю сукупність головних показників оцінки фінансової стійкості банківської установи можна умовно поділити на 4 групи, а саме: показники ділової активності банку, показники капітальної стійкості банку, показники ліквідності, показники ефективності діяльності банку. Перша група індикаторів дозволяє охарактеризувати достатність капіталу банку з метою покриття своїх ризиків, аналіз структури капіталу, що дозволяє визначити якісний склад банківського капіталу (рис 1.5). Рис. 1.5. Показники капітальної стійкості банку За результатами аналізу комплексу методичної літератури щодо аналізу банківської ділової активності, було визначено систему коефіцієнтів, які, опосередковано чи прямо, характеризують рівень використання банківських активів та пасивів (табл. 1.3). 16 Таблиця 1.3 Коефіцієнти, що характеризують ділову активність банків Рівень аналізу Коефіцієнт 1. Активи Коефіцієнт рівня дохідних активів; коефіцієнт проблемних кредитів; коефіцієнт кредитної активності; коефіцієнт загальної інвестиційної активності 2. Пасиви Коефіцієнт активного залучення коштів по -зи (чених залучених) і; коефіцієнт активності залучення міжбанківських коштів; коефіцієнт активності залучення строкових коштів; коефіцієнт активного використання у залучених активах дохідних коштів ; коефіцієнт активного використання кредитних в портфелях залучених коштів. "Основою фінансової стійкості банків та їхньої платоспроможності є показники ліквідності. У банківській практиці існує велика кількість методик обчислення показників ліквідності. Вибір коефіцієнтів для здійснення аналізу ліквідності банків залежить від видів банківських операцій, особливостей середовища, в якому вони функціонують та специфіки їх здійснення"
- 22 "показники для аналізу ліквідності банків : • коефіцієнт загальної ліквідності; • коефіцієнт миттєвої ліквідності; • показник відношення високоліквідних до робочих активів; • показник ресурсної ліквідності зобов'язань; • коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань; 17 • показник ліквідного співвідношення залучених депозитів та виданих кредитів – розраховується для визначення незбалансованої ліквідності"
- 23 "Публічне акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» спочатку був зареєстрований як комерційний банк у формі товариства з обмеженою відповідальністю та потім реорганізований у закрите акціонерне товариство у 2000 році. У 2009 році «Приватбанк» змінив свою організаційно-правову форму на публічне акціонерне товариство, у якому відповідальність акціонерів обмежена кількістю акцій, що їм належать, відповідно до законодавства України"
- 24 "Станом на 31 грудня 2020 року, Уряд України є кінцевою контролюючою стороною Банку. Міністерство фінансів України стало єдиним акціонером Банку після націоналізації Банку у грудні 2016 року. Націоналізація Банку 18 грудня 2016 року Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) призначив тимчасового адміністратора для управління діяльністю ПАТ КБ «Приватбанк» відповідно до рішення Національного банку щодо віднесення Банку до категорії неплатоспроможних. У той же день Уряд України прийняв рішення стати єдиним акціонером Банку через Міністерство фінансів"

25 "Головна діяльність «Приватбанку» включає комерційні банківські операції та обслуговування фізичних осіб в Україні. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (реєстраційне свідоцтво № 113 від 2 вересня 1999 р.), що діє відповідно до Закону № 2740-III «Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб» від 20 вересня 2001 року (зі змінами)"

26 "Банк забезпечує універсальне обслуговування для широкого кола клієнтів, являючись лідером українського ринку в роздрібному сегменті, активно просуваючи послуги для малого та середнього бізнесу та вибірково працюючи в корпоративному секторі. Основу ресурсної бази банку складають кошти фізичних осіб в національній валюті, із значною часткою поточних рахунків. Стратегічною метою «Приватбанку» є нарощування 21 якісного кредитного портфеля роздрібних кредитів та кредитів МСБ. Банк має потужну транзакційну платформу Приват24, що дозволяє ефективно обслуговувати операції з ведення рахунків клієнтів всіх сегментів та зумовлює високий рівень комісійних доходів. Поряд з online сервісами «Приватбанк» має розгалужену мережу відділень, банкоматів та терміналів самообслуговування, що дозволяють надавати послуги на всій території країни (за винятком тимчасово окупованих територій)"

27 "АТ «Ощадбанк» на сьогоднішній день є одним з найбільших фінансових інститутів української держави, що має широко розгалужену мережу установ. Це єдиний в Україні банк, що має закріплену законом державну гарантію повного збереження грошових коштів та інших цінностей громадян, довірених банку. Засновником АТ «Ощадбанк» являється Публічне акціонерне товариство (ПАТ) «Державний ощадний банк України», 26 яке є державним банком. Засновником АТ «Ощадбанк» є держава в особі Кабміну України. Банк утворений відповідно до розпорядження президента України №106, постанови Кабінету міністрів України №876 шляхом перетворення Державного спеціалізованого комерційного ощадного банку України"

28 "АТ «Ощадбанк» у своїй діяльності керується Конституцією України та законами України: «Про банки та банківську діяльність»

29 «Про банки та банківську діяльність»"

30 "У 2020 році в Ощадбанку запроваджено класичну трирівневу систему корпоративного управління, сформовано наглядову раду. Завдяки розподілу повноважень та функцій колегіальних органів – наглядової ради, її комітетів, правління банку – в Ощаді вибудовано систему стримувань та противаг згідно з кращими світовими практиками: управління ризиками, комплаєнс- контроль, фінансовий моніторинг та ін. У 2020 році наглядова рада провела відкритий конкурс на посаду голови правління Ощадбанку, в якому переміг відомий банкір із 25-річним досвідом у міжнародному банкінгу Сергій Наумов. Він очолює «Ощадбанк» з 3 листопада 2020 року"

31 " на рівень стабільності банківської системи країни у цілому. Практичне оцінювання фінансової стійкості банків зручно і рекомендовано виконувати на основі їхньої фінансової звітності, яка публікується як на офіційних сайтах банків, так і на сайті НБУ"

Исключенный текст

Исключения по Библиотеке аккаунта

1

Студенческая работа ID файла: 1011487842 Учебное заведение: Volodymyr Dahl East Ukrainian Nation **Самоплагат** 86.7%